

24 Forslag til ny barnevernslov

Lov om barnevern (barnevernsloven)

Kapittel 1 Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser

Kapittel 2 Bekymringsmelding og undersøkelse

Kapittel 3 Hjelpetiltak

Kapittel 4 Akutttiltak

Kapittel 5 Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon

Kapittel 6 Atferdstiltak m.m.

Kapittel 7 Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse

Kapittel 8 Oppfølging av barn og foreldre

Kapittel 9 Fosterhjem

Kapittel 10 Barnevernsinstitusjoner m.m.

Kapittel 11 Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

Kapittel 12 Saksbehandlingsregler

Kapittel 13 Tausheitsplikt, opplysningsplikt og adgang til å gi opplysninger

Kapittel 14 Behandling av saker i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker

Kapittel 15 Kommunens og barnevernstjenestens ansvar og oppgaver

Kapittel 16 Statlig barnevernsmyndighet

Kapittel 17 Statlig tilsyn

Kapittel 1 Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser

§ 1-1 Lovens formål

Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse.

Loven skal bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

§ 1-2 Lovens virkeområde

Loven gjelder for barn som har vanlig bosted i Norge og oppholder seg her. Loven gjelder også for barn som oppholder seg i Norge når barnas vanlige bosted ikke lar seg fastsette. Loven gjelder i tillegg for barn som oppholder seg i Norge og er flyktninger eller internasjonalt fordrevne.

Loven gjelder for barn som oppholder seg i en annen stat når barna har vanlig bosted i Norge. Det er likevel begrensninger i hvilke vedtak som kan treffes. Det kan treffes vedtak om omsorgsovertakelse etter § 5-1 og plassering på atferdsinstitusjon etter § 6-2. Videre kan det treffes vedtak om hjelpetiltak etter § 3-1 og pålegg om hjelpetiltak etter § 3-4 når foreldrene oppholder seg i Norge.

Loven gjelder for barn som oppholder seg i Norge, men har vanlig bosted i en annen stat. Det er likevel begrensninger i hvilke vedtak som kan treffes. Det kan treffes vedtak om hjelpetiltak etter kapittel 3, vedtak om akutttiltak etter kapittel 4 og vedtak om frivillig opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1, samt vedtak om plassering på institusjon etter § 6-4 når det er fare for menneskehandel.

Loven gjelder med de begrensninger som følger av folkeretten.

Tiltak etter loven kan iverksettes overfor barn under 18 år. Tiltak etter § 3-6 kan iverksettes overfor ungdom inntil de har fylt 25 år.

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard.

§ 1-3 Barnets beste

Barnets beste er et grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som berører et barn. Hensynet til barnets beste skal være avgjørende når det vurderes om barnevernstiltak skal iverksettes, og hvilke tiltak som skal velges. Hva som er til barnets beste, må avgjøres etter en konkret vurdering av det enkelte barns behov.

§ 1-4 Barns rett til nødvendige barnevernstiltak

Barn har rett til nødvendige barnevernstiltak når vilkårene for tiltak er oppfylt.

§ 1-5 Barns rett til medvirkning

Et barn som er i stand til å danne seg egne meninger, har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter denne loven. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine meninger. Barnet skal bli lyttet til, og barnets meninger skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet.

Et barn som barnevernet har overtatt omsorgen for, kan ges anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til, i møter med barnevernet.

Departementet kan gi forskrift om medvirkning og om tillitspersonens oppgaver og funksjon.

§ 1-6 Krav om forsvarlighet

Barnevernets saksbehandling, tjenester og tiltak skal være forsvarlige.

§ 1-7 Tidlig innsats

Barnevernstjenesten skal sette inn tiltak så tidlig at varige problemer kan unngås.

§ 1-8 Barnevernets plikt til å samarbeide med familie og nettverk

Barnevernet skal så langt som mulig samarbeide med både barn og foreldre og skal behandle dem med respekt.

Barnevernstjenesten skal legge til rette for at barnets familie og nettverk involveres, dersom det er hensiktsmessig.

§ 1-9 Barns kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn

Barnevernet skal i sitt arbeid ta hensyn til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn.

Kapittel 2 Bekymringsmelding og undersøkelse

§ 2-1 Barnevernstjenestens gjennomgang av bekymringsmeldinger

Barnevernstjenesten skal gjennomgå innkomne bekymringsmeldinger snarest, og senest innen en uke etter at de er mottatt. Barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding skal følges opp med en undersøkelse etter § 2-2. Barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding krever umiddelbar oppfølging.

Dersom barnevernstjenesten henlegger en bekymringsmelding uten undersøkelse, skal den begrunne henleggelsen skriftlig. Begrunnelsen skal inneholde faglige vurderinger. Henleggelse av åpenbart grunnløse bekymringsmeldinger trenger ikke å begrunnes.

§ 2-2 Barnevernstjenestens rett og plikt til å gjennomføre undersøkelser

Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for å iverksette tiltak etter loven, skal barnevernstjenesten undersøke forholdet.

Undersøkelsen skal gjennomføres snarest, og den skal være avsluttet senest innen tre måneder etter at fristen i § 2-1 første ledd er utløpt. I særlige tilfeller kan barnevernstjenesten utvide undersøkelsestiden til inntil seks måneder totalt.

Barnevernstjenesten skal undersøke barnets helhetlige omsorgssituasjon og behov. Undersøkelsen skal gjennomføres systematisk og grundig nok til å kunne avgjøre om det er nødvendig å iverksette tiltak etter loven. Undersøkelsen skal gjennomføres så skånsomt som mulig.

Foreldrene eller den barnet bor hos, kan ikke motsette seg at barnevernstjenesten gjennomfører besøk i hjemmet som en del av undersøkelsen. Barnevernstjenesten og sakkynndige som den har engasjert, kan kreve å få snakke med barnet i enerom. Dersom det er mistanke om at barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, kan barnevernstjenestens leder vedta at barnet skal bringes til sykehus eller annet sted for kortvarig medisinsk undersøkelse.

Barnevernstjenestens undersøkelse er avsluttet når barnevernstjenesten har gjort ett av følgende:

- a) vedtatt å henlegge saken
- b) vedtatt å iverksette tiltak
- c) sendt begjæring om tiltak til fylkesnemnda.

Barnevernstjenestens avgjørelse om å henlegge saken etter en undersøkelse skal regnes som enkeltvedtak.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder så langt de passer for utredning som nevnt i § 16-3 fjerde ledd bokstav a av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0-6 år.

§ 2-3 Barnevernstjenestens adgang til å gjenoppta undersøkelsen etter en henleggelse

Dersom barnevernstjenesten henlegger en sak etter en undersøkelse fordi foreldrene ikke samtykker til anbefalte hjelpetiltak, kan den gjenoppta undersøkelsessaken inntil seks måneder etter at saken ble henlagt, dersom vilkårene etter § 2-2 fortsatt er oppfylt. Foreldrene skal informeres om at barnevernstjenesten kan gjenoppta undersøkelsen, og informeres dersom det skjer.

§ 2-4 Oppfølging av gravid rusmiddelavhengig etter melding fra kommunen

Når kommunen gir melding om at en gravid rusmiddelavhengig uten eget samtykke er tatt inn på institusjon og holdes tilbake der, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3

syvende ledd, kan barnevernstjenesten åpne barnevernssak uten den gravides samtykke. Barnevernstjenesten kan også gi råd og veiledning, tilby frivillige hjelpetiltak og vurdere behovet for å iverksette tiltak etter fødsel.

Kapittel 3 Hjelpetiltak

§ 3-1 Frivillig hjelpetiltak i hjemmet

Når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, skal barnevernstjenesten tilby og sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien. Hjelpetiltak skal være egnet til å ivareta barnets særlige behov og bidra til å forebygge videre problemutvikling hos barnet eller i familien.

Departementet kan i forskrift fastsette hvilke krav til kvalitet som skal stilles til hjelpetiltak.

§ 3-2 Fosterhjem og barnevernsinstitusjon som frivillig hjelpetiltak

Barnevernstjenesten kan tilby fosterhjem eller institusjon som hjelpetiltak når vilkårene i § 3-1 er til stede og barnets behov ikke kan ivaretas på annen måte. Barnevernstjenesten kan også tilby opphold i omsorgssenter, jf. kapittel 11. Dersom det forutsettes at foreldrene i lengre tid ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, må barnevernstjenesten vurdere om det med én gang skal reises sak om omsorgsovertakelse, jf. § 5-1. § 5-3 tredje ledd gjelder så langt det passer.

§ 3-3 Frivillig opphold i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon i en annen stat enn der barnet har vanlig bosted

Barnevernstjenesten kan tilby et konkret fosterhjem eller en institusjon som hjelpetiltak i en stat som har sluttet seg til konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a) vilkårene for frivillig hjelpetiltak i fosterhjem eller institusjon etter § 3-2 er oppfylt
- b) oppholdet er forsvarlig og til barnets beste, og barnets tilknytning til den aktuelle staten er tillagt særlig vekt
- c) barnets rett til medvirkning er ivaretatt og barnets mening er tillagt stor vekt
- d) forelder med foreldreansvar og barn over 12 år samtykker til oppholdet
- e) staten som det er ønskelig å tilby opphold i, har en forsvarlig tilsynsordning
- f) gjennomføringen av tilsyn, oppfølging av barnet og utgiftsfordeling i forbindelse med oppholdet er avtalt med myndighetene i den aktuelle staten
- g) vilkårene etter konvensjonens artikkel 33 er oppfylt.

Barnevernstjenesten kan samtykke til at et barn som har vanlig bosted i en stat som har tiltrådt konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn, kan få opphold i et konkret fosterhjem eller en institusjon i Norge. Samtykke kan gis bare dersom vilkårene i første ledd er oppfylt. Barnevernstjenesten skal søke Utlendingsdirektoratet om oppholdstillatelse for barnet når det er nødvendig. Barnevernstjenesten kan ikke samtykke til oppholdet før barnet har fått oppholdstillatelse.

§ 3-4 Pålegg om hjelpetiltak

Når vilkårene etter § 3-1 er oppfylt, og det er nødvendig for å sikre barnet tilfredsstillende omsorg eller beskyttelse, kan fylkesnemnda vedta hjelpetiltak uten at partene har samtykket til det.

Pålegg om hjelpetiltak kan rettes mot både foreldre som barnet bor fast sammen med, og foreldre som har samvær med barnet.

Fylkesnemnda kan pålegge følgende hjelpetiltak:

- a) opphold i barnehage eller andre egnede dagtilbud, opphold i besøkshjem eller avlastningstiltak, leksehjelp, fritidsaktiviteter, bruk av støttekontakt eller andre lignende tiltak
- b) tilsyn, meldeplikt og urinprøver
- c) foreldreveiledning
- d) opphold i senter for foreldre og barn

Pålegg om at barnet skal oppholde seg i barnehage eller annet egnet dagtilbud, kan vedtas uten tidsbegrensning. Pålegg om opphold i sentre for foreldre og barn kan vedtas for inntil tre måneder. For øvrig kan pålegg om hjelpetiltak vedtas for inntil ett år.

§ 3-5 Foreldrestøttende hjelpetiltak uten barnets samtykke

Dersom et barn har vist alvorlig utagerende atferd, jf. § 6-2, eller er i ferd med å utvikle slik atferd, kan fylkesnemnda vedta at foreldrestøttende tiltak som har som formål å redusere barnets atferdsproblemer, kan gjennomføres uten barnets samtykke. Slike foreldrestøttende tiltak kan også gjennomføres uten barnets samtykke når tiltakene iverksettes som ledd i avslutningen av et institusjonsopphold etter § 6-2. Foreldrestøttende tiltak uten barnets samtykke kan ikke opprettholdes i mer enn seks måneder etter at fylkesnemndas vedtak ble truffet.

§ 3-6 Hjelpetiltak til ungdom over 18 år

Tiltak som er iverksatt før en ungdom har fylt 18 år, skal videreføres eller erstattes av andre tiltak når ungdommen samtykker og har særlig behov for hjelp fra barnevernstjenesten til en god overgang til voksenlivet. Tiltak kan iverksettes selv om ungdommen har vært uten tiltak en periode.

I god tid før ungdommen fyller 18 år, skal barnevernstjenesten ta kontakt med ungdommen for å vurdere om tiltak skal videreføres eller erstattes av andre tiltak. Avgjørelser om at tiltak skal videreføres, erstattes eller opphøre, er enkeltvedtak.

Tiltak kan iverksettes frem til ungdommen fyller 25 år.

§ 3-7 Vedtak om medisinsk undersøkelse og behandling

Dersom det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade, og foreldrene ikke sørger for at barnet kommer til undersøkelse eller behandling, kan fylkesnemnda vedta at barnet med bistand fra barnevernstjenesten skal undersøkes av lege, eller bringes til sykehus for å bli undersøkt. Fylkesnemnda kan også vedta at et barn med en slik livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade skal behandles på sykehus eller i hjemmet i samsvar med anvisning fra lege.

§ 3-8 Vedtak om behandling av barn som har særlige behandlings- og opplæringsbehov

Dersom foreldrene ikke sørger for at et barn som har nedsatt funksjonsevne eller er spesielt hjelptrengende, får dekket særlige behov for behandling og opplæring, kan fylkesnemnda vedta at barnet med bistand fra barnevernstjenesten skal behandles eller få opplæring.

Kapittel 4 Akutttiltak

§ 4-1 Akuttvedtak om hjelpetiltak dersom barn er uten omsorg

Dersom et barn er uten omsorg, skal barnevernstjenesten straks vedta og sette i verk de hjelpetiltakene som er nødvendige. Hjelpetiltakene kan ikke opprettholdes dersom foreldrene og barn over 15 år motsetter seg tiltaket.

§ 4-2 Akuttvedtak om midlertidig omsorgsovertakelse

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten skal treffe akuttvedtak om midlertidig å overta omsorgen for et barn dersom det ellers er fare for at barnet blir vesentlig skadelidende. Dette gjelder også for et nyfødt barn før foreldrene har tatt med seg barnet hjem fra fødestedet.

Barnevernstjenestens leder eller lederens stedfortreder kan også treffe vedtak om samvær etter § 7-2 når akuttvedtak er truffet.

Dersom barnevernstjenesten ikke snarest og senest innen seks uker fra vedtakstidspunktet følger opp akuttvedtaket med en begjæring til fylkesnemnda om omsorgsovertakelse etter § 5-1, faller akuttvedtaket bort.

Vedtak som gjelder et barn som har vanlig bosted i en annen stat, jf. § 1-2 tredje ledd, faller likevel ikke bort før etter seks måneder fra vedtakstidspunktet dersom norske myndigheter innen samme frist har gjort ett av følgende:

- a) fremmet en begjæring til bostedsstaten om å treffe nødvendige beskyttelsestiltak
- b) truffet vedtak om å få overført jurisdiksjon etter lov om gjennomføring av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, annerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn § 5.

§ 4-3 Vedtak om midlertidig flytteforbud

Barnevernstjenestens leder eller lederens stedfortreder kan vedta at et barn som bor utenfor hjemmet med foreldrenes samtykke, ikke skal flyttes, dersom det er sannsynlig at flytting vil være til skade for barnet.

Vedtak kan treffes for inntil tre måneder. Barnevernstjenesten skal i løpet av vedtaksperioden legge forholdene til rette for at flyttingen kan gjennomføres med minst mulig ulempe for barnet.

Dersom barnevernstjenesten vurderer det slik at barnet ikke kan flyttes, skal barnevernstjenesten sende begjæring til fylkesnemnda om omsorgsovertakelse eller annet tiltak i løpet av seks uker. Vedtaket om flytteforbud består til saken er behandlet av fylkesnemnda.

Vedtak om midlertidig flytteforbud kan påklages til fylkesnemnda, jf. § 14-22.

§ 4-4 Akuttvedtak om plassering i aferdsinstitusjon

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe akuttvedtak om å plassere et barn i institusjon dersom barnet har vist alvorlig utagerende aferd som nevnt i § 6-2. Et slikt vedtak kan treffes bare dersom det er fare for at barnet ellers blir vesentlig skadelidende.

Dersom barnevernstjenesten ikke snarest og senest innen to uker fra vedtakstidspunktet følger opp akuttvedtaket med en begjæring til fylkesnemnda om plassering i atferdsinstitusjon etter § 6-2, faller akuttvedtaket bort.

§ 4-2 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 4-5 *Akuttvedtak om plassering av barn i institusjon når det er fare for menneskehandel*

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe akuttvedtak om å plassere et barn i institusjon dersom det er sannsynlig at barnet utnyttes til menneskehandel, eller det er en nærliggende og alvorlig fare for at barnet kan bli utnyttet til menneskehandel. Akuttvedtaket kan treffes bare når det er nødvendig for å beskytte barnet.

§ 6-4 annet, fjerde og sjette ledd gjelder tilsvarende.

Dersom barnevernstjenesten ikke snarest og senest innen to uker følger opp akuttvedtaket med en begjæring til fylkesnemnda om plassering i institusjon etter § 6-4, faller akuttvedtaket bort.

Kapittel 5 Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon

§ 5-1 *Vedtak om omsorgsovertakelse*

Dersom mindre inngrpende tiltak ikke kan skape tilfredsstillende forhold for barnet og det er nødvendig ut fra barnets situasjon, kan fylkesnemnda treffe vedtak om omsorgsovertakelse for et barn i følgende tilfeller:

- a) Det er alvorlige mangler enten ved omsorgen som barnet får, eller ved den personlige kontakt og trygghet som barnet trenger etter sin alder og utvikling.
- b) Foreldrene sørger ikke for at et barn som er sykt, har nedsatt funksjonsevne eller er spesielt hjelpetrengende, får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring.
- c) Barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet.
- d) Det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadet fordi foreldrene vil være ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet.
- e) Det er overveiende sannsynlig at et barn som ble akutt plassert som nyfødt etter § 4-2, vil komme i en situasjon som nevnt i bokstav a, b, c eller d.
- f) Det er overveiende sannsynlig at flytting av et barn som med foreldrenes samtykke bor utenfor hjemmet, vil føre til en situasjon som nevnt i bokstav a, b, c, eller d.
- g) Barnet har bodd utenfor hjemmet i mer enn to år med foreldrenes samtykke, og barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet.

§ 5-2 *Iverksetting av vedtak om omsorgsovertakelse*

Vedtak om omsorgsovertakelse skal settes i verk så snart som mulig. Vedtaket faller bort dersom det ikke er satt i verk innen seks uker fra vedtakstidspunktet. Nemndleder kan forlenge fristen når særlige grunner tilskier det.

Når et barn bortføres fra barnevernstjenesten til en annen stat etter at det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, består vedtaket i ett år dersom barnevernstjenesten har varslet politiet eller sendt en søknad om å få barnet tilbakeført til Norge til

sentralmyndigheten for konvensjon av 25. oktober 1980 om de sivile sider ved internasjonal barnebortføring. Det samme gjelder når det er sendt en anmodning om å få vedtaket anerkjent eller fullbyrdet til sentralmyndigheten for konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, annerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn. Nemndleder kan forlenge fristen.

§ 5-3 Valg av plasseringssted etter vedtak om omsorgsovertakelse

Når fylkesnemnda treffer vedtak om omsorgsovertakelse, skal den bestemme at barnet skal bo i et fosterhjem eller en barnevernsinstitusjon. Fylkesnemnda kan også bestemme at barnet skal bo i en opplærings- eller behandlingsinstitusjon dersom det er nødvendig fordi barnet har nedsatt funksjonsevne. Fylkesnemnda kan i særskilte tilfeller også bestemme at barnet skal bo i et omsorgssenter, jf. kapittel 11.

Barnevernstjenesten skal redegjøre for sitt syn på valg av plasseringssted for barnet når den legger frem forslag om omsorgsovertakelse for fylkesnemnda. Fylkesnemnda kan i vedtaket sette krav til plasseringsstedet. Saken skal forelegges fylkesnemnda på nytt dersom barnet ikke kan plasseres slik det ble forutsatt i vedtaket.

Når plasseringssted for barnet skal velges, skal det blant annet legges vekt på barnets mening, barnets identitet og behov for omsorg i et stabilt miljø, behovet for kontinuitet i barnets oppdragelse og barnets religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Det skal også legges vekt på hvor lenge det er antatt at omsorgsovertakelsen skal vare, og barnets samvær og kontakt med foreldrene, søsken og andre personer som barnet har nært tilknytning til. Dersom barnet skal i fosterhjem, skal barnevernstjenesten alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem, jf. § 9-4.

§ 5-4 Ansvoaret for barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse

Etter et vedtak om omsorgsovertakelse har barnevernstjenesten omsorgsansvaret for barnet. Dette innebærer at barnevernstjenesten har ansvoaret for at barnet får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal treffe avgjørelser som har betydning for barnets dagligliv, blant annet om barnet skal være i barnehage, benytte skolefritidsordning eller delta på fritidsaktiviteter. Barnevernstjenesten skal også treffe avgjørelser som er tillagt barnevernstjenesten etter andre lover.

Fosterforeldrene eller institusjonen der barnet bor, utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten og innenfor de rammene barnevernstjenesten fastsetter.

Barnets foreldre beholder et begrenset foreldreansvar for barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse. Dette innebærer at de tar avgjørelser som gjelder barnets grunnleggende personlige forhold som vergemål, valg av type skole, endring av navn, samtykke til adopsjon og inn- og utmelding i tros- og livssynssamfunn.

§ 5-5 Barnevernstjenestens adgang til å flytte barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse

Barnevernstjenesten kan bestemme at barnet skal flytte bare dersom det er nødvendig på grunn av endrede forhold, eller dersom det er til barnets beste. Barnevernstjenestens vedtak i en sak om flytting kan påklages til fylkesnemnda.

§ 5-6 Forbud mot å ta med barnet ut av Norge

Det er ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barnevernstjenesten når vedtak etter §§ 4-2, 4-3, 4-4 og 4-5 er iverksatt. Det er videre ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barnevernstjenesten når vedtak etter §§ 5-1, 6-2 og 6-3 er truffet eller når begjæring om slike tiltak er sendt fylkesnemnda.

§ 5-7 Oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse

Fylkesnemnda kan oppheve et vedtak om omsorgsovertakelse når det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg. Vedtaket kan likevel ikke oppheves dersom barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet.

Barnets fosterforeldre har rett til å uttale seg i en sak om oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse.

Sakens parter kan ikke kreve at en sak om oppheving av et vedtak om omsorgsovertakelse behandles av fylkesnemnda, dersom en slik sak har vært behandlet av fylkesnemnda eller domstolen de siste tolv måneder. Fristen på tolv måneder begynner å løpe når det foreligger en endelig eller rettskraftig avgjørelse. Når et krav om oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse ikke er blitt tatt til følge fordi barnet har blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, kan sakens parter kreve at en ny sak behandles bare dersom det foreligger opplysninger om vesentlige endringer i barnets situasjon.

§ 5-8 Vedtak om fratakelse av foreldreansvar

Fylkesnemnda kan vedta at foreldrene skal fratås foreldreansvaret dersom det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, og det foreligger særlige grunner som tilsier at det er nødvendig å frata foreldrene foreldreansvaret for å ivareta barnet.

Dersom barnet blir uten verge etter at foreldrene er fratatt foreldreansvaret, skal barnevernstjenesten snarest informere fylkesmannen om at barnet har behov for ny verge.

§ 5-9 Oppheving av vedtak om fratakelse av foreldreansvar

Fylkesnemnda kan oppheve et vedtak om fratakelse av foreldreansvar dersom det ikke lenger foreligger særlige grunner som tilsier at vedtaket er nødvendig for å ivareta barnet.

Sakens parter kan ikke kreve at en sak om oppheving av et vedtak om fratakelse av foreldreansvar behandles av fylkesnemnda, dersom en slik sak har vært behandlet av fylkesnemnda eller domstolen de siste tolv måneder. Fristen på tolv måneder begynner å løpe når en endelig eller rettskraftig avgjørelse foreligger.

§ 5-10 Vedtak om adopsjon

Fylkesnemnda kan vedta adopsjon uten samtykke fra foreldrene dersom fylkesnemnda har truffet vedtak om fratakelse av foreldreansvar, og følgende vilkår er oppfylt:

- a) det må regnes som sannsynlig at foreldrene varig ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, eller at barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet
- b) adopsjonssøkerne har vært fosterforeldre for barnet, har vist seg egnet til å oppdra barnet som sitt eget og har utøvd omsorgen for barnet på en god måte
- c) vilkårene for å innvilge adopsjon etter adopsjonsloven er oppfylt
- d) det foreligger særlig tungtveiende grunner som tilsier at adopsjon vil være til barnets beste.

Fylkesnemnda kan også treffe vedtak om adopsjon av et barn som barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for, når foreldrene samtykker, såfremt vilkårene i første ledd bokstav a til d er oppfylt.

Departementet skal utstede en adopsjonsbevilling når fylkesnemnda har truffet vedtak om adopsjon.

§ 5-11 Besøkskontakt etter adopsjon

Når fylkesnemnda treffer vedtak om adopsjon etter § 5-10, kan den samtidig vurdere om det skal være besøkskontakt mellom barnet og foreldrene etter at adopsjonen er gjennomført. Fylkesnemnda skal vurdere besøkskontakt bare dersom noen av partene har krevd det og adopsjonssøkerne samtykker til slik kontakt. Fylkesnemnda skal treffe vedtak om besøkskontakt dersom det er til barnets beste. Fylkesnemnda må samtidig fastsette omfanget av kontakten.

Barnevernstjenesten i den kommunen som har reist saken, skal bistå med å gjennomføre besøkskontakten. Dersom barnevernstjenestene i de berørte kommunene blir enige om det, kan ansvaret for å gjennomføre besøkskontakten overføres til en annen kommune som barnet har tilknytning til.

Et vedtak om besøkskontakt kan prøves på nytt bare dersom særlige grunner tilsier det. Særlige grunner kan blant annet være at barnet motsetter seg kontakt, eller at foreldrene ikke følger opp vedtaket om kontakt.

Barnevernstjenesten kan på eget initiativ bringe et vedtak om besøkskontakt inn for fylkesnemnda for ny prøving etter tredje ledd. Adoptivforeldrene og barnet selv, dersom det har partsrettigheter, kan kreve at barnevernstjenesten bringer saken inn for nemnda på nytt.

Fylkesnemndas vedtak om besøkskontakt etter første ledd kan bringes inn for tingretten etter reglene i § 14-24 av kommunen, foreldrene eller barnet selv, dersom det har partsrettigheter. Et nytt vedtak etter tredje ledd kan bringes inn for tingretten av kommunen, foreldrene, adoptivforeldrene eller barnet selv, dersom det har partsrettigheter.

Kapittel 6 Atferdstiltak m.m.

§ 6-1 Vedtak om frivillig opphold i atferdsinstitusjon

Et barn som har vist alvorlig utagerende atferd, jf. § 6-2, kan gis opphold i institusjon dersom barnet selv og de som har foreldreansvar, samtykker til det. Dersom barnet har fylt 15 år, er samtykke fra barnet tilstrekkelig. Barnets samtykke skal være skriftlig og skal gis til institusjonsledelsen senest når oppholdet begynner. Før samtykke gis, skal barnet gjøres kjent med at samtykket kan trekkes tilbake med de begrensninger som følger av annet ledd.

Institusjonen kan sette som vilkår at barnet kan holdes tilbake i institusjonen i inntil tre uker fra barnet har flyttet inn. Dersom oppholdet i institusjonen er ment å gi behandling eller opplæring i minst tre måneder, kan det også settes som vilkår at barnet kan holdes tilbake i inntil tre uker etter at samtykket uttrykkelig er trukket tilbake.

Dersom barnet rømmer, men blir brakt tilbake til institusjonen innen tre uker, kan barnet holdes tilbake i tre uker fra det tidspunktet da barnet ble brakt tilbake til institusjonen.

Barnet kan bare tilbys plass i institusjon som er godkjent av Barne-, ungdoms- og familieetaten til å ta imot barn på grunnlag av vedtak etter denne bestemmelsen.

§ 6-2 Vedtak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke

Fylkesnemnda kan vedta at et barn som har vist alvorlig utagerende atferd ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved å misbruke rusmidler over lengre tid, eller som har vist annen form for utpreget normløs atferd, skal plasseres i institusjon uten samtykke fra barnet selv eller fra de som har foreldreansvar. Barnet kan plasseres i inntil fire uker for observasjon, undersøkelse og korttidsbehandling. Dersom det treffes nytt vedtak, kan plasseringstiden forlenges med inntil fire nye uker.

Dersom barnet har behov for mer langvarig behandling, kan fylkesnemnda vedta at barnet skal plasseres i institusjonen i inntil tolv måneder. Barnevernstjenesten skal vurdere vedtaket på nytt senest når barnet har oppholdt seg i institusjonen i seks måneder. Fylkesnemnda kan i særlige tilfeller vedta at oppholdet skal forlenges med inntil tolv måneder.

Fylkesnemnda kan bestemme at et vedtak som er satt i verk før barnet fyller 18 år, kan fullføres som bestemt selv om barnet fyller 18 år i løpet av vedtaksperioden.

Fylkesnemnda kan treffe vedtak etter første og annet ledd bare dersom institusjonen er faglig og materielt i stand til å tilby barnet forsvarlig hjelp. Institusjonen skal være godkjent av Barne-, ungdoms- og familieetaten til å ta imot barn på grunnlag av vedtak etter denne bestemmelsen.

Før det blir truffet vedtak etter denne bestemmelsen skal det ha vært vurdert om barnets behov kan ivaretas ved hjelpe tiltak etter kapittel 3.

Barnevernstjenesten kan la være å sette vedtaket i verk dersom forholdene tilsier det. Barnevernstjenesten skal i så fall varsle fylkesnemnda. Vedtaket faller bort dersom det ikke er satt i verk innen seks uker.

§ 6-3 Vedtak om plassering i fosterhjem med særlige forutsetninger

Vedtak etter § 6-1 og § 6-2 kan også gjelde plassering i fosterhjem med særlige forutsetninger. Fosterhjemmet skal være utpekt av barne-, ungdoms- og familieetaten.

§ 6-4 Vedtak om plassering i institusjon når det er fare for at barnet kan utnyttes til menneskehandel

Dersom politiets vurdering og øvrige opplysninger tilsier at det er nærliggende og alvorlig fare for at barnet utnyttes eller kan bli utnyttet til menneskehandel, jf. straffeloven § 257, kan fylkesnemnda treffe vedtak om at barnet skal plasseres i institusjon. Et slikt vedtak kan treffes bare dersom det er nødvendig for å ivareta barnets umiddelbare behov for beskyttelse og omsorg. Videre skal institusjonen faglig og materielt være i stand til å ivareta barnets behov for beskyttelse og omsorg. § 5-3 annet ledd gjelder tilsvarende.

I vedtaket kan det bestemmes at det skal iverksettes beskyttelsestiltak dersom det er nødvendig for å hindre at barnet får kontakt med personer som kan komme til å utnytte barnet til menneskehandel. Beskyttelsestiltakene kan begrense barnets adgang til å motta besøk, kommunisere gjennom post, telefon eller annet kommunikasjonsutstyr og bevege seg fritt utenfor institusjonens område. Beskyttelsestiltakene kan også omfatte begrensninger for hvem som kan få vite hvor barnet er, og at barnet skal plasseres på sperret adresse. Beskyttelsestiltakene skal ikke være mer omfattende enn nødvendig.

Det kan treffes vedtak for inntil seks uker. Oppholdet kan forlenges med inntil seks uker om gangen gjennom nye vedtak. Samlet oppholdstid i institusjon, inkludert oppholdstid etter akuttvedtak, kan ikke overstige seks måneder.

Barnevernstjenesten har ansvar for omsorgen for barnet etter vedtak om plassering i institusjon. Institusjonen utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten..

Barnevernstjenesten kan unnlate å sette i verk vedtaket dersom forholdene tilsier det, og politiet samtykker. Barnevernstjenesten skal i så fall varsle fylkesnemnda. Vedtaket faller bort dersom det ikke er satt i verk innen seks uker fra vedtakstidspunktet.

Dersom det er grunn til å anta at en person er under 18 år, kan det treffes vedtak overfor personen etter denne bestemmelsen inntil alderen er fastsatt.

Departementet kan gi forskrift om særlige beskyttelsestiltak når det er fare for menneskehandel.

Kapittel 7 Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse

§ 7-1 *Rett til samvær og kontakt*

Barn og foreldre har rett til samvær og kontakt med hverandre hvis ikke annet er bestemt.

Barn og søsken som barnet har et etablert familieliv med, har også rett til samvær og kontakt med hverandre hvis ikke annet er bestemt.

§ 7-2 *Fylkesnemndas vedtak om samvær*

Når det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, skal fylkesnemnda fastsette et minimumssamvær mellom barnet og foreldrene, og mellom barnet og søsken som barnet har et etablert familieliv med. Fylkesnemndna kan stille vilkår for samværet eller fastsette at det ikke skal være samvær. Fylkesnemndna kan også bestemme at foreldrene ikke skal ha rett til å vite hvor barnet er, og at barnet skal bo på sperret adresse.

Den som har forbud mot å ta kontakt med et barn etter straffeloven § 57 eller straffeprosessloven § 222 a, kan ikke gis rett til samvær med barnet, med mindre forbudet gir adgang til samvær.

Fylkesnemndas vedtak om samvær skal baseres på en konkret vurdering av det enkelte barns behov.

Andre som har ivaretatt omsorgen for barnet før omsorgsovertakelsen, kan kreve at fylkesnemndna avgjør om de skal ha rett til samvær med barnet, og hvor omfattende samværsretten skal være.

Andre som barnet har en nær tilknytning til, kan kreve at fylkesnemndna avgjør om de skal ha rett til samvær med barnet, og hvor omfattende samværsretten skal være, dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- En av eller begge foreldrene er døde.
- Det er fastsatt at barn og foreldre ikke skal ha samvær eller svært begrenset samvær.

De private partene kan kreve at fylkesnemndna behandler en sak om samvær på nytt dersom det har gått to år siden saken sist har vært behandlet av fylkesnemndna eller domstolene. Fristen begynner å løpe når en endelig eller rettskraftig avgjørelse foreligger. De private partene kan likevel kreve at fylkesnemndna behandler spørsmålet på et tidligere tidspunkt dersom det foreligger opplysninger om vesentlige endringer i barnets eller partenes situasjon som kan ha betydning for samværsspørsmålet.

§ 7-3 *Barnevernstjenestens plan for gjennomføring av samvær og kontakt*

Når fylkesnemndna har truffet vedtak om samvær, skal barnevernstjenesten ut fra en konkret vurdering av barnets behov utarbeide en plan for gjennomføring av barnets samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre som har fått rett til samvær.

Barnevernstjenesten kan legge til rette for mer samvær enn det som fylkesnemndna har fastsatt, hvis ikke det er i strid med fylkesnemndas vedtak.

Planen kan også omfatte samvær og kontakt med andre personer som barnet har nær tilknytning til, hvis ikke annet er bestemt. Barnevernstjenesten skal jevnlig vurdere om det er behov for å endre planen.

Planen er ikke et enkeltvedtak som kan påklages.

§ 7-4 Søskens rettigheter under saksbehandlingen

Søsken som har rett til samvær etter § 7-1, har også partsrettigheter i en sak om samvær når vilkårene i § 12-3 er oppfylt.

Søsken har bare rett til opplysninger som er nødvendige for at de skal kunne ivareta egne interesser i samværssaken. Det kan gjøres unntak fra retten til innsyn etter forvaltningsloven § 19 første ledd bokstav d og annet ledd.

Kapittel 8 Oppfølging av barn og foreldre

§ 8-1 Plan ved hjelpe tiltak

Når barnevernstjenesten treffer vedtak om hjelpe tiltak, skal den utarbeide en plan for tiltakene og for oppfølgingen av barn og foreldre. Planen skal beskrive hva som er målet med hjelpe tiltakene, hva de skal inneholde, og hvor lenge de er ment å vare. Planen skal evalueres regelmessig, og den skal endres dersom barnets behov tilsier det.

§ 8-2 Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om hjelpe tiltak

Etter at et vedtak om hjelpe tiltak er iverksatt, skal barnevernstjenesten følge med på hvordan det går med barnet og foreldrene. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om hjelpen fungerer etter hensikten, om det er behov for nye tiltak, eller om det er grunnlag for omsorgsovertakelse. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

§ 8-3 Plan ved akuttvedtak

Når det er truffet et akuttvedtak, skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for videre undersøkelser, barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det.

§ 8-4 Oppfølging av barn og foreldre etter akuttvedtak

Etter at et akuttvedtak er iverksatt, skal barnevernstjenesten følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet.

Barnevernstjenesten skal også følge opp foreldrene etter at akuttvedtak er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og den skal kort tid etter at et akuttvedtak er truffet, kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

§ 8-5 Plan ved omsorgsovertakelse

Så snart som mulig etter at fylkesnemnda har truffet vedtak om omsorgsovertakelse, skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene. Planen skal blant annet beskrive barnets behov og eventuell oppfølging

som kan bidra til at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet. Planen skal evalueres regelmessig, og den skal endres dersom barnets behov tilsier det.

§ 8-6 Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om omsorgsovertakelse

Barnevernstjenesten har ansvaret for å følge opp barnet etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet.

Barnevernstjenesten skal også følge opp foreldrene etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og den skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser. Dersom hensynet til barnet ikke taler mot det, skal barnevernstjenesten legge til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet, jf. § 5-7.

§ 8-7 Plan ved opphold i atferdsinstitusjon

I en sak om frivillig opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1 skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for tiltaket og oppfølgingen av barnet. Planen skal om mulig foreligge før barnet er plassert i institusjonen. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det. Barn og foreldre med foreldreansvar skal samtykke til planen og til eventuelle endringer i planen. Dersom barnet har fylt 15 år, er barnets samtykke er tilstrekkelig.

I en sak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke etter § 6-2 skal barnevernstjenesten utarbeide et utkast til plan for tiltaket og oppfølgingen av barnet som må foreligge når fylkesnemnda behandler saken. Så snart som mulig etter at fylkesnemnda har truffet vedtak i saken, skal barnevernstjenesten ferdigstille planen. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det.

Dersom barnevernstjenesten ber om det, skal barne-, ungdoms- og familieetaten bistå med å utarbeide planen.

§ 8-8 Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om opphold i atferdsinstitusjon

Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg og behandling etter at det er truffet vedtak om opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1 eller vedtak om plassering i atferdsinstitusjon § 6-2. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet.

Kort tid etter at vedtaket er truffet, skal barnevernstjenesten kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

§ 8-9 Plan ved vedtak om hjelpetiltak til ungdom over 18 år

Barnevernstjenesten skal utarbeide plan for tiltakene og oppfølgingen av ungdom som mottar hjelpetiltak etter fylte 18 år. Planen skal beskrive hva som er målet med hjelpetiltakene, innholdet i tiltakene, og hvor lenge tiltakene er ment å vare. Planen skal evalueres regelmessig, og den skal endres dersom ungdommens behov tilsier det.

§ 8-10 Oppfølging etter vedtak om hjelpetiltak til ungdom over 18 år

Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan det går med ungdom som mottar hjelpe tiltak etter at de har fylt 18 år. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om hjelpen fungerer etter hensikten, om det er behov for nye tiltak, eller om tiltaket bør opphøre. Dersom ungdommen ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

§ 8-11 Oppfølging etter vedtak om opphold i institusjon når det er fare for menneskehandel

Barnevernstjenesten skal følge opp tiltaket og skal i samarbeid med politiet vurdere om tiltaket fortsatt er nødvendig for å beskytte barnet, eller om det kan opphøre. Det samme gjelder ved flytting av barnet etter § 5-5.

Kapittel 9 Fosterhjem

§ 9-1 Definisjon av fosterhjem

Med fosterhjem menes private hjem som ivaretar omsorgen for barn på grunnlag av vedtak etter denne loven.

§ 9-2 Barns rettigheter under opphold i fosterhjem

Barnet skal få forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, og det skal behandles hensynsfullt og med respekt for sin integritet. Barnet skal selv kunne bestemme i personlige spørsmål så langt det er mulig ut fra formålet med plasseringen og fosterforeldrenes ansvar for å gi barnet forsvarlig omsorg. Barnets alder og modenhet skal tillegges vekt.

§ 9-3 Krav til fosterforeldre

Fosterforeldre skal ha særlig evne, tid og overskudd til å gi barn et trygt og godt hjem. Fosterforeldre må ha en stabil livssituasjon, alminnelig god helse og gode samarbeidsevner, og de må kunne gi barn mulighet til livsutfoldelse.

Fosterforeldre skal ivareta omsorgen for barnet i samsvar med forutsetningene i barnevernstjenestens eller fylkesnemndas vedtak.

§ 9-4 Fosterhjem i barnets familie og nære nettverk

Barnevernstjenesten skal alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. Når barnevernstjenesten vurderer dette, skal den bruke verktøy og metoder for nettverksinvolvering, dersom det er hensiktsmessig.

§ 9-5 Valg og godkjenning av fosterhjem

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å velge et fosterhjem som er egnet til å ivareta det enkelte barns behov, og skal godkjenne fosterhjemmet. Med omsorgskommunen menes den kommunen som har ansvaret etter § 15-5 eller § 15-9.

Dersom fosterhjemmet ligger i en annen kommune enn omsorgskommunen, kan barnevernstjenestene i omsorgskommunen og fosterhjemskommunen inngå avtale om at barnevernstjenesten i fosterhjemskommunen skal godkjenne fosterhjemmet. Med fosterhjemskommune menes den kommunen der fosterhjemmet ligger.

§ 9-6 Oppfølging av barn i fosterhjem og oppfølging av fosterfamilien

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp barnet i fosterhjemmet, jf. kapittel 8.

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp fosterfamilien, blant annet ved å gi fosterforeldrene nødvendig råd og veiledning så lenge barnet er i fosterhjemmet. Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvaret for å følge opp fosterhjem som etaten tilbyr, jf. § 16-3 annet ledd bokstav a og c.

§ 9-7 Fosterhjemsavtale

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen og fosterforeldrene skal inngå en skriftlig avtale om barnevernstjenestens og fosterforeldrenes forpliktelser.

§ 9-8 Fosterforeldres rett til å uttale seg og adgang til å klage

Fosterforeldre har rett til å uttale seg før et vedtak om omsorgsovertakelse oppheves, jf. § 5-7.

Fylkesnemnda kan gi fosterforeldrene adgang til å klage på vedtak om flytting etter § 5-5.

§ 9-9 Formidling av fosterhjem

Det er forbudt for privatpersoner å drive formidlingsvirksomhet for plassering av barn utenfor hjemmet. Det er forbudt for organisasjoner å formidle fosterhjem uten bevilling fra departementet. Departementet skal føre tilsyn med formidlingsvirksomheten til organisasjoner som får bevilling.

Den som overtrer forbudet i første ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder. Forsøk straffes på samme måte som fullbyrdet overtredelse.

§ 9-10 Tilsyn med barn i fosterhjem

Fosterhjemskommunen har ansvar for å føre tilsyn med barnets situasjon i fosterhjemmet. Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjemmet fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Formålet med tilsynet er å kontrollere at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, og at forutsetningene for plasseringen, blir fulgt opp. Kommunen skal sørge for at de som skal utøve tilsynet, får nødvendig opplæring og veiledning.

§ 9-11 Forskrift om fosterhjem

Departementet kan gi forskrift om hvilke krav som skal stilles til fosterhjem, om tilsyn med barn i fosterhjem, om fosterhjemmene rettigheter og plikter og om barnevernstjenestens plikt til å følge opp barnet og følge opp fosterhjemmene.

Kapittel 10 Barnevernsinstitusjoner mv.

§ 10-1 Barnevernsinstitusjonens ansvar

Enhver barnevernsinstitusjon skal gi barn som oppholder seg på institusjonen, forsvarlig omsorg og behandling. Institusjonen skal behandle barnet hensynsfullt og med respekt for den enkeltes integritet, og ivareta rettssikkerheten til barnet.

§ 10-2 Barns rettigheter i barnevernsinstitusjon

Barn som oppholder seg på institusjon, skal selv kunne bestemme i personlige spørsmål, bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonens område, fritt kommunisere med andre og motta besøk.

Institusjonen kan likevel begrense barnets rettigheter ut fra barnets alder og modenhet, institusjonens ansvar for å gi forsvarlig omsorg, ansvar for trygghet og trivsel på institusjonen, samt formålet med oppholdet.

Barnet har rett til å ha kontakt med oppnevnt verge, advokat, barnevernstjeneste, tilsynsmyndighet, helsepersonell, prest, annen religiøs leder eller lignende.

Departementet kan gi forskrift om barns rettigheter i institusjon og om forvaltning av barnets midler.

§ 10-3 *Forebygging av tvang*

Institusjonen skal arbeide systematisk for å forebygge bruk av tvang og andre inngrep i barnets personlige integritet.

§ 10-4 *Generelle vilkår for bruk av tvang*

Institusjonen skal ikke bruke tvang eller andre inngrep i barnets personlige integritet dersom andre fremgangsmåter er mulig. Bruk av tvang og andre inngrep i den personlige integritet skal gjennomføres så skånsomt som mulig, og skal ikke benyttes overfor barnet i større grad enn nødvendig.

Det er ikke tillatt å refse barn fysisk, tvangsmedisinere, bruke mekaniske tvangsmidler eller annen fysisk tvang eller makt verken i straffe-, behandlings- eller oppdragelsesøyemed.

§ 10-5 *Bruk av tvang i særskilte situasjoner*

Kortvarig fastholding eller bortvisning fra fellesrom kan brukes når det er nødvendig for at institusjonen skal kunne gi forsvarlig omsorg, eller for å ivareta trygghet og trivsel for alle på institusjonen.

Det kan brukes nødvendig tvang for å avverge fare for skade på person eller vesentlig skade på eiendom i alminnelige nødretts- og nødvergesituasjoner, jf. straffeloven §§ 17 og 18. Dersom situasjonen gjør det nødvendig å isolere barnet, er det bare institusjonens leder eller den lederen gir fullmakt, som kan beslutte at barnet skal isoleres.

Departementet kan gi forskrift om bruk av tvang i særskilte situasjoner.

§ 10-6 *Kroppsvisitasjon og kommunikasjonskontroll mv.*

Dersom det er begrunnet mistanke om at barnet besitter tyvegods, farlige gjenstander, rusmidler, skadelige medikamenter, eller brukerutstyr, kan barnet kroppsvisiteres eller dets rom og eiendeler undersøkes.

Post som kommer inn til institusjonen, kan kontrolleres når det er begrunnet mistanke om at forsendelsen inneholder tyvegods, farlige gjenstander, rusmidler, skadelige medikamenter eller brukerutstyr.

Bare institusjonens leder eller den lederen gir fullmakt, kan beslutte at slike inngrep skal gjennomføres.

Dersom institusjonen finner tyvegods, farlige gjenstander, rusmidler, skadelige medikamenter eller brukerutstyr, skal den beslaglegge det. Ulovlige gjenstander, rusmidler eller medikamenter skal overleveres til politiet. Tyvegods skal overleveres til politiet eller eieren. Øvrige beslag kan tilintetgjøres, oppbevares eller overleveres til politiet.

Barn over 15 år kan samtykke til å avlegge rusmiddelprøve av biologisk materiale. For barn under 15 år skal også de som har foreldreansvar samtykke. Dersom barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for barnet, har barnevernstjenesten rett til å samtykke på vegne av foreldrene.

Departementet kan gi forskrift om rusmiddelprøver, kroppsvisitasjon, undersøkelse av eiendeler, kontroll av kommunikasjon og om håndtering av eventuelle funn.

§ 10-7 Særlige regler for opphold i afferdsinstitusjon

Når barnet oppholder seg i en afferdsinstitusjon etter § 6-1 eller § 6-2, og i den grad det er nødvendig ut fra formålet med oppholdet, kan institusjonen i tillegg

- a) begrense barnets adgang til å bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonsområdet
- b) nekte barnet besøk
- c) nekte barnet å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler
- d) inndra elektroniske kommunikasjonsmidler dersom barnet ikke retter seg etter institusjonens avgjørelse om å nekte bruk.

Vedtak om å begrense barnets bevegelsesfrihet og nekte besøk kan treffes for inntil 14 dager om gangen. Vedtak om å nekte eller inndra et elektronisk kommunikasjonsmiddel kan treffes for inntil fire uker fra barnet ankommer institusjonen, og deretter for maksimum 14 dager om gangen. Vedtak etter denne bestemmelsen skal ikke opprettholdes lenger enn nødvendig. Institusjonen må fortløpende vurdere om begrensningene skal opphøre.

Når fylkesnemnda har truffet vedtak om rusmiddeltesting av et barn som er plassert i afferdsinstitusjon etter § 6-2, kan institusjonen kreve at det tas prøver av biologisk materiale.

Departementet kan gi forskrift om begrensninger i bevegelsesfrihet, besøksfrihet og bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler, og om rusmiddeltesting i afferdsinstitusjon.

§ 10-8 Iverksettelse av beskyttelsestiltak etter § 6-4

Når det er truffet vedtak etter § 6-4, skal institusjonen iverksette beskyttelsestiltakene som fylkesnemnda har fastsatt for å hindre at barnet får kontakt med personer som kan ønske å utnytte barnet til menneskehandel.

§ 10-9 Saksbehandling og klage

Avgjørelser om bruk av tvang etter § 10-5 annet ledd, § 10-6, § 10-7 annet ledd og § 10-8 er enkeltvedtak. Avgjørelsene skal begrunnes, protokollføres og forelegges tilsynsmyndigheten.

Barnet og foreldre kan klage til fylkesmannen på enkeltvedtak og brudd på andre regler om rettigheter på institusjonen. Fylkesmannen kan prøve alle sider av saken. Fylkesmannen skal også behandle andre muntlige og skriftlige henvendelser fra barnet og foreldrene.

Institusjonens leder skal informere dem det gjelder, om at de har mulighet til å klage. Institusjonen skal bistå barn som ønsker det, med å utforme og oversende klager.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klage ved institusjonsopphold.

§ 10-10 Generelle krav til barnevernsinstitusjoner

Enhver barnevernsinstitusjon skal være godkjent av barne-, ungdoms- og familieetaten.

Institusjonen skal ha en definert målgruppe og et formulert mål for sin faglige virksomhet. Institusjonen skal anvende metoder som er faglig og etisk forsvarlige og tilpasset institusjonens målgrupper og målene for institusjonens virksomhet.

Institusjonen skal til enhver tid ha forsvarlig bemanning og kompetanse. Institusjonen skal ha en leder og en stedfortreder.

Institusjonen skal ha en skriftlig plan for sin virksomhet. Institusjonen skal føre internkontroll for å sikre forsvarlig drift.

Departementet kan gi forskrift om internkontroll og nærmere krav til kvalitet i institusjonene.

§ 10-11 Godkjenning og kvalitetssikring av barnevernsinstitusjoner

Barne-, ungdoms- og familieetaten regionalt skal godkjenne barnevernsinstitusjoner.

En barnevernsinstitusjon kan godkjennes bare dersom den drives i samsvar med denne loven med forskrifter og ellers drives på en forsvarlig måte. Godkjenningen skal gjelde for bestemte målgrupper.

Barnevernsinstitusjoner kan bestå av flere institusjonsavdelinger. Dersom en institusjonsavdeling utfører selvstendige faglige og administrative oppgaver, må den ha egen godkjenning.

Etter at godkjenning er gitt skal barne-, ungdoms- og familieetaten følge med på at vilkårene for godkjenning er til stede. Dersom institusjonen ikke lenger oppfyller vilkårene for godkjenning, skal det treffes vedtak om bortfall av godkjenning.

Avgjørelser om godkjenning er enkeltvedtak og kan påklages til sentralt nivå i barne-, ungdoms- og familieetaten.

Departementet kan gi forskrift om godkjenningsordningen, om regnskapsføring og om offentlige myndigheters innsyn i regnskapene.

§ 10-12 Inntak i og utskrivning fra statlige barnevernsinstitusjoner

Dersom det er besluttet at et barn skal ha plass i en institusjon, kan institusjonen ikke nekte å ta imot barnet.

Barn kan ikke utskrives fra institusjonen før tiden uten samtykke fra barnevernstjenesten.

Dersom det er uenighet om hvorvidt et barn skal tas inn ved eller skrives ut fra en institusjon, kan det kreves at saken avgjøres av fylkesmannen i det fylket der institusjonen ligger.

§ 10-13 Kartlegging under opphold på barnevernsinstitusjon

Barnevernsinstitusjonen kan kartlegge barnet under oppholdet. Formålet med kartleggingen skal være å tilrettelegge tilbuddet for det enkelte barnet.

§ 10-14 Ansvaret til sentre for foreldre og barn

Sentre for foreldre og barn som tilbyr heldøgnstjenester, skal sørge for at familiene får et faglig forsvarlig tilbud. Senteret skal behandle familiene hensynsfullt og slik at den enkeltes integritet blir ivaretatt.

§ 10-15 Rettigheter under opphold i sentre for foreldre og barn

Foreldre og barns rett til privatliv og familieliv, og foreldrenes rett til å ta beslutninger for barnet, skal respekteres under opphold på sentre for foreldre og barn så langt det er forenlig med formålet med oppholdet og senterets ansvar for trygghet og trivsel for alle på senteret.

Departementet kan gi forskrift om barns og foreldres rettigheter og plikter under opphold i sentre for foreldre og barn.

§ 10-16 Generelle krav til og godkjenning av sentre for foreldre og barn

Sentre for foreldre og barn som tilbyr heldøgnstjenester, skal være kvalitetssikret og godkjent av barne- ungdoms- og familieetaten etter §§ 10-10 og 10-11.

Departementet kan gi forskrift om internkontroll, krav til kvalitet, godkjenning, regnskapsføring og offentlige myndigheters innsyn i regnskapene ved sentre for foreldre og barn.

Kapittel 11 Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

§11-1 Opphold på omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere

Barn som har kommet til Norge og søker om beskyttelse etter utlendingsloven, og som ikke er i følge med foreldre eller andre med foreldreansvar, skal få tilbud fra barne-, ungdoms- og familieetaten om opphold på et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere.

Tilbuddet skal gjelde fra barnet blir overført fra utlendingsmyndighetene til barne-, ungdoms- og familieetaten og frem til barnet blir bosatt i en kommune eller forlater Norge.

Denne bestemmelsen gjelder barn som er under 15 år når de søker om beskyttelse. For barn over 15 år gjelder bestemmelsen fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

§ 11-2 Omsorgsansvar for barnet

Når barnet oppholder seg på et omsorgssenter, har barne-, ungdoms- og familieetaten omsorgsansvaret for barnet. Omsorgssenteret skal utøve omsorgen på vegne av barne-, ungdoms- og familieetaten.

Omsorgssenteret skal gi barnet forsvarlig omsorg og bidra til at barnet får nødvendig oppfølging og behandling.

§ 11-3 Utredning og oppfølging av barnet

Omsorgssenteret skal utrede barnets situasjon og behov og utarbeide et forslag til oppfølging av barnet mens det oppholder seg i senteret. Forslaget skal oversendes barne-, ungdoms- og familieetaten senest tre uker etter at barnet har ankommet senteret. Senest seks uker etter at barnet er kommet til senteret, skal barne-, ungdoms- og familieetaten treffe vedtak om hvordan barnet skal følges opp i senteret.

Omsorgssenteret og barne-, ungdoms- og familieetaten skal følge barnets utvikling nøyne. Dersom barnets behov for oppfølging endrer seg vesentlig, skal det om nødvendig treffes nytt oppfølgingsvedtak.

§ 11-4 Kartlegging som grunnlag for bosetting

Omsorgssenteret skal kartlegge barnets situasjon og behov. Kartleggingen skal danne grunnlag for etterfølgende bosetting i en kommune. Kartleggingen kan oversendes til aktuelle myndigheter uten barnets samtykke.

§ 11-5 Rettigheter for barnet og krav til omsorgssenteret

Lovens § 10-1 om institusjonens ansvar og §§ 10-2 til 10-6 om barnets rettigheter og bruk av tvang i institusjon gjelder tilsvarende for omsorgssentre. Det samme gjelder § 10-9 om saksbehandling og klage.

Lovens § 10-10 om kvalitet, § 10-11 om godkjenning, og § 17-2 om tilsyn med institusjoner med tilhørende forskrifter, gjelder tilsvarende for omsorgssentre.

§ 11-6 Ansvar for etablering, drift og oppholdsutgifter

Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvar for at det etableres og drives omsorgssentre for mindreårige.

Barne-, ungdoms- og familieetaten dekker utgiftene til opphold i omsorgssenter etter § 11-1.

§ 11-7 Vedtak om plassering i omsorgssenter

Når et barn oppholder seg i et omsorgssenter som følge av vedtak etter § 3-2, § 4-2 eller § 5-1, gjelder § 10-12 om inntak og utskriving og § 16-5 om utgiftsfordeling tilsvarende som ved opphold i institusjon.

§ 11-8 Botiltak for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere

Ved bosetting av enslige mindreårige som har søkt om beskyttelse, eller som har fått opphold i landet på grunnlag av slik søknad, skal kommunen vurdere den enkeltes behov og på denne bakgrunn tilby egnet botiltak.

Kapittel 12 Saksbehandlingsregler

§ 12-1 Anvendelse av forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder med de særregler som er fastsatt i eller i medhold av barnevernsloven. Dette gjelder også for klientsaker i private institusjoner, private sentre for foreldre og barn og private omsorgssentre for mindreårige som er godkjent etter § 10-11, § 10-16 og § 11-5.

Er det flere som samtidig søker om en tjeneste det er knapphet på, regnes de likevel ikke som parter i samme sak. En søker som mener seg forgått, kan ikke klage over at en annen har fått ytelsen.

Departementet kan gi forskrift om at forvaltningsloven skal gjelde for avgjørelser som blir tatt mens barnet oppholder seg i institusjon, eller mens barnet og foreldrene oppholder seg i senter for foreldre og barn.

§ 12-2 Foreldres partsrettigheter og rett til informasjon om vedtak

Barnevernstjenesten skal alltid vurdere om foreldrene er part i saken, jf. forvaltningsloven § 2 bokstav e. Dette gjelder også når foreldrene ikke bor sammen.

Barnevernstjenesten skal informere foreldre som har del i foreldreansvaret, om alle vedtak som treffes.

§ 12-3 Barns partsrettigheter

Barn som har fylt 15 år, er part i saken. I saker som gjelder tiltak for barn med utagerende afferd eller tiltak for barn som er utsatt for menneskehandel, er barnet alltid part. Barn som er part, kan gjøre partsrettigheter gjeldende når de forstår hva saken gjelder.

Fylkesnemnda kan innvilge et barn under 15 år partsrettigheter dersom hensynet til barnet tilsier det.

§ 12-4 Dokumentasjon av barns medvirkning og barnets beste

Barnevernstjenesten og barne-, ungdoms- og familieetaten skal i sine vedtak dokumentere hva som er barnets mening, og hvilken vekt den er tillagt. Det skal også fremgå av vedtaket hvordan barnets beste er vurdert.

§ 12-5 Partenes rett til dokumentinnsyn og unntak fra innsyn for å beskytte barnet

Partene har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter etter reglene i forvaltningsloven §§ 18 til 19. Partene har rett til å bli forelagt opplysninger, jf. forvaltningsloven § 17.

Partene kan nektes innsyn i sakens dokumenter dersom innsyn kan utsette barnet eller andre personer for fare eller skade. Partene kan nektes innsyn i sakens dokumenter også dersom innsyn kan hindre at barnevernstjenesten kan få gjennomført en undersøkelse etter barnevernsloven § 2-2. Begrensningene i innsyn gjelder bare så lenge undersøkelsen pågår.

§ 12-6 Bruk av sakkynndige

Barnevernstjenesten kan engasjere sakkynndige til å bistå i saken. Sakkynndigrapporter må være vurdert av Barnesakkyndig kommisjon før rapporten kan legges til grunn for vedtak om tiltak etter loven. Dette gjelder likevel ikke for vedtak om akutttiltak etter kapittel 4. Sakkynndigrapporter skal være vurdert av kommisjonen også før de legges til grunn for barnevernstjenestens beslutning om å henlegge en sak etter undersøkelse, jf. § 2-2.

§ 12-7 Barnesakkyndig kommisjon

Barnesakkyndig kommisjon skal bidra til å kvalitetssikre sakkynndiges arbeid i barnevernssaker.

Kommisjonen skal vurdere sakkynndigrapporter som er avgitt til barnevernstjenesten, fylkesnemnda eller domstolen. Kommisjonen skal også vurdere rapporter fra sakkynndige som private parter har engasjert. Kommisjonen skal informere oppdragsgiver og den sakkynndige om sin vurdering.

Kommisjonens medlemmer oppnevnes av Kongen.

Departementet kan gi forskrift om kommisjonens oppgaver, organisasjon og saksbehandling.

§ 12-8 Klage til fylkesmannen over barnevernstjenestens og barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak

Barnevernstjenestens vedtak kan påklages til fylkesmannen. Det samme gjelder barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak om oppfølging etter § 11-3.

Fylkesmannen kan prøve alle sider av vedtaket. Når klager på barnevernstjenestens vedtak behandles, skal fylkesmannen legge vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av det frie skjønnet. Dersom et vedtak som gir klageren medhold, ikke kan settes i verk straks, kan fylkesmannen bestemme at det skal settes i verk midlertidige tiltak som kan dekke det øyeblikkelige behovet.

Første ledd gjelder ikke saker som kan påklages til fylkesnemnda etter kapittel 14.

§ 12-9 Politibistand ved gjennomføring av undersøkelser og ved fullbyrding av vedtak

Når det er nødvendig, kan barnevernstjenestens leder kreve at politiet bistår ved gjennomføring av undersøkelser etter § 2-2 og fullbyrdelse av vedtak etter §§ 3-7, 3-8, 4-2, 4-3, 4-4, 4-5, 5-1, 5-5, 6-2 og 6-4.

§12-10 Krav om politiattest

Personer som skal ansettes i barnevernstjenesten eller utføre oppgaver på vegne av den, jf. § 15-3, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for støttekontakter og andre som utfører oppgaver for barnevernstjenesten som ledd i hjelpe tiltak etter kapittel 3. Også tillitspersoner etter § 1-5 og personer som skal føre tilsyn med barn i fosterhjem etter § 9-10, skal legge frem politiattest.

Personer som skal ansettes i eller utføre oppgaver på vegne av en barnevernsinstitusjon etter kapittel 10, et senter for foreldre og barn etter kapittel 10 eller et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere etter kapittel 11, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for personer som utfører andre oppgaver for institusjonen, senteret for foreldre og barn eller omsorgssenteret, og som har direkte kontakt med barn og unge eller foreldre som oppholder seg der.

Personer som skal oppnevnes som talsperson etter § 14-13, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for personer som skal føre tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn eller omsorgssentre etter § 17-2 annet ledd.

Personer som skal godkjennes som fosterforeldre, jf. § 9-5, skal legge frem uttømmende og utvidet politiattest i samsvar med politiregisterloven § 41. Tilsvarende gjelder for personer som tar imot barn i avlastningshjem. Det kan kreves avgrenset politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd også fra andre som bor i fosterhjemmet eller avlastningshjemmet.

Personer med anmerkning knyttet til lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig straffelov §§ 162, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, §§ 201 a, 203, 204 a, 219, 224, § 229 annet og tredje straffalternativ, §§ 231, 233 og 268 jf. 267 eller straffeloven §§ 231, 232, 257, 258, 274, 275, 282, 283, 291, 293, 294, 295, 296, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 309, 310, 311, 312, 314, 327 eller 328 skal ikke få utføre oppgaver overfor mindreårige. Personer med anmerkning knyttet til andre straffebud skal ikke godkjennes som fosterforeldre eller ta imot barn i avlastningshjem dersom anmerkningen kan skape tvil om hvorvidt de egner seg for oppgaven.

Det kan innhentes nye eller oppdaterte opplysninger etter at politiattest er utstedt, i samsvar med politiregisterloven § 43.

Departementet kan gi forskrift til denne bestemmelsen.

Kapittel 13 Tushetsplikt, opplysningsplikt og adgang til å gi opplysninger

§ 13-1 Tushetsplikt og adgang til å gi opplysninger

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, en institusjon, et senter for foreldre og barn eller et omsorgssenter for mindreårige etter denne loven, har tushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

Tushetsplikten omfatter også opplysninger om fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted. Opplysning om oppholdssted kan likevel gis når det er klart at det ikke vil skade tilliten til barnevernet å gi slik opplysning.

Opplysninger kan gis til andre forvaltningsorganer når det er nødvendig for å ivareta oppgaver etter denne loven, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på

noens helse. Også yrkesutøvere etter helsepersonelloven kan gis opplysninger etter denne bestemmelsen. Bestemmelserne i forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6 gjelder ikke.

13-2 Plikt til å melde fra til barnevernstjenesten

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barnevernstjenesten uten ugrunnet opphold

- a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller utsatt for annen alvorlig omsorgssvikt
- b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling,
- c) når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpeTrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring
- d) når et barn viser alvorlig utagerende atferd i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller på annen måte viser utpreget normløs atferd
- e) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Også yrkesutøvere som opptrer i medhold av helsepersonelloven, psykisk helsevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven, familievernkontorloven og friskolelova plikter å gi opplysninger etter denne bestemmelsen. Det samme gjelder meklere i ekteskapssaker og private som utfører oppgaver for staten, fylkeskommuner eller kommuner, og de som utfører slike oppgaver på vegne av organisasjoner.

§ 13-3 Tilbakemelding fra barnevernstjenesten

Når barnevernstjenesten har mottatt en bekymringsmelding, skal den innen tre uker bekrefte at bekymringsmeldingen er mottatt. Barnevernstjenesten kan unnlate å gi bekreftelse dersom bekymringsmeldingen er åpenbart grunnløs, eller dersom andre særlige hensyn tilslører det.

Når barnevernstjenesten mottar en bekymringsmelding fra offentlige meldere og yrkesutøvere etter § 13-2, skal den i tilbakemeldingen også opplyse om det er igangsatt undersøkelse. Innan tre uker etter at undersøkelsen er avsluttet, skal barnevernstjenesten gi ny tilbakemelding om hvorvidt den følger opp barnet og familien videre. Barnevernstjenesten skal også gi tilbakemelding om hvordan barnet og familien følges opp, dersom det er nødvendig av hensyn til melderens videre oppfølging av barnet.

§ 13-4 Pålegg om å gi opplysninger

De organene som er ansvarlige for gjennomføringen av barneverbnsloven, kan gi pålegg til offentlige myndigheter om å gi taushetsbelagte opplysninger når det er nødvendig for å vurdere, forberede og behandle saker om

- a) vedtak om medisinsk undersøkelse og behandling, jf. § 3-7
- b) vedtak om behandling av barn som har særlige behandlings- og opplæringsbehov, jf. § 3-8
- c) akuttvedtak om midlertidig omsorgsovertakelse, jf. § 4-2
- d) vedtak om midlertidig flytteforbud, jf. § 4-3
- e) akuttvedtak om plassering i atferdsinstitusjon, jf. § 4-4
- f) akuttvedtak om plassering av barn i institusjon når det er fare for menneskehandel, jf. § 4-5
- g) vedtak om omsorgsovertakelse, jf. § 5-1
- h) oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse, jf. § 5-6
- i) vedtak om fratakelse av foreldreansvar, jf. § 5-8

- j) vedtak om oppheving av fratakelse av foreldreansvar, jf. § 5-9
- k) vedtak om adopsjon, jf. § 5-10
- l) vedtak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke, jf. § 6-2
- m) plassering i institusjon uten samtykke ved fare for menneskehandel, jf. § 6-4
- n) vedtak om samvær, jf. § 7-2.

Ansvarlige organer kan pålegge myndighetene å gi taushetsbelagte opplysninger også i saker etter § 3-4 om pålegg om hjelpe tiltak når det er nødvendig for å unngå at et barn havner i en alvorlig situasjon som beskrevet i § 5-1 om omsorgsovertakelse.

Adgangen til å pålegge myndighetene å gi taushetsbelagte opplysninger gjelder også når fylkesnemndas vedtak skal prøves rettslig.

Så langt det er mulig, skal opplysninger innhentes i samarbeid med den saken gjelder, eller slik at vedkommende får kjennskap til at opplysingene innhentes. Sakens parter skal få informasjon om pålegget og hva det innebærer, hvis ikke slik informasjon kan hindre eller vanskelig gjøre at barnevernstjenesten får gitt barnet tilstrekkelig hjelp.

Også yrkesutøvere i medhold av helsepersonelloven, psykisk helsevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven, familievernkortloven og friskolelova plikter å gi opplysninger etter denne bestemmelsen. Det samme gjelder meklere i ekteskapssaker og private som utfører oppgaver for staten, fylkeskommuner eller kommuner, og de som utfører slike oppgaver på vegne av organisasjoner.

§ 13-5 Barnevernstjenestens opplysningsplikt

Barnevernstjenesten skal på eget initiativ gi opplysninger til helse- og omsorgstjenesten i kommunen når det er grunn til å tro at en gravid kvinne misbruker rusmidler på en slik måte at det er overveiende sannsynlig at barnet vil bli født med skade, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3. Taushetsplikten er ikke til hinder for at slike opplysninger gis. Barnevernstjenesten plikter å gi slike opplysninger også etter pålegg fra de organene som er ansvarlige for gjennomføringen av helse- og omsorgstjenesteloven.

Dersom påtalemyndigheten har besluttet overføring av en sak til barnevernstjenesten etter straffeprosessloven § 71 b, skal barnevernstjenesten underrette påtalemyndigheten om hvorvidt den treffer vedtak i saken eller ikke.

Dersom et barn er bortført fra barnevernet og til en annen stat, skal barnevernstjenesten gi opplysninger til myndighetene i barnets oppholdsstat, dersom det er forsvarlig og til barnets beste.

§ 13-6 Behandling av personopplysninger

Organer som utfører oppgaver etter denne loven, kan behandle personopplysninger, blant annet opplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når det er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som kan behandles, adgangen til viderebehandling, utlevering, registerføring og tilgang til registre.

Bestemmelsen omfatter også private som utfører oppgaver etter denne loven.

Kapittel 14 Behandling av saker i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker

§ 14-1 Fylkesnemndas saklige og stedlige virkeområde

Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker er et uavhengig og upartisk avgjørelsесorgan. Fylkesnemnda avgjør nærmere bestemte saker om tvang etter barnevernsloven. Fylkesnemnda avgjør også enkelte saker etter helse- og omsorgstjenesteloven og smittevernloven.

Fylkesnemnda avgjør saker som reises av kommunene etter § 15-9 i det geografiske området fylkesnemnda omfatter. Departementet bestemmer fylkesnemndenes geografiske virkeområde.

Departementet kan av hensyn til hensiktsmessig saksavvikling eller i særlige tilfeller bestemme at saker som reises i én kommune, skal avgjøres i en annen nemnd.

Departementet kan gi forskrift om fylkesnemndenes stedlige virkeområde.

§ 14-2 Fylkesnemndas sammensetning

Hver fylkesnemnd skal bestå av nemndledere, et utvalg av fagkyndige og et utvalg av alminnelige medlemmer. Nemndlederen skal oppfylle kravene for å bli dommer, jf. domstolloven kapittel 3. Departementet kan bestemme at det alminnelige medlemsutvalget skal deles i underutvalg som dekker ulike deler av nemndas geografiske område.

Departementet oppnevner utvalg av fagkyndige og utvalg av alminnelige medlemmer. Oppnevningen gjelder for fire år om gangen. Det alminnelige medlemsutvalget oppnevnes fra utvalget av meddommere som velges etter domstolloven § 66 første ledd.

Departementet kan gi forskrift om hvilke krav som skal stilles til medlemmene av det alminnelige medlemsutvalget og utvalg av fagkyndige.

§ 14-3 Fylkesnemndas sammensetning i enkeltsaker

Saker skal behandles av en ordinær fylkesnemnd. En ordinær fylkesnemnd skal bestå av nemndlederen, ett medlem fra det alminnelige medlemsutvalget og ett fra utvalget av fagkyndige.

Nemndlederen kan beslutte at særlig vanskelige saker skal behandles av en utvidet fylkesnemnd. En utvidet fylkesnemnd skal bestå av nemndlederen, to medlemmer fra det alminnelige medlemsutvalget og to fra utvalget av fagkyndige.

Nemndlederen kan avgjøre en sak alene dersom det er forsvarlig og partene i saken samtykker til det.

Nemndlederen kan avgjøre en sak alene også dersom saken gjelder krav om endring av tidligere vedtak eller dom, eller pålegg om hjelpetiltak etter § 3-4, og nemndlederen finner det ubetenkelig. Vurderingen skal omfatte blant annet sakens tema, vanskelighetsgrad og behovet for fagkyndighet.

Dersom en sak gjelder forlengelse av fylkesnemndas vedtak etter § 6-4 om plassering i institusjon når det er fare for at et barn kan utnyttes til menneskehandel, skal nemndlederen avgjøre saken alene.

§ 14-4 Habilitet

Domstolloven kapittel 6 om habilitet gjelder også for nemndlederen og medlemmene. At nemndledere og medlemmer tidligere har vært med på å behandle saker med de samme partene eller i samme sakskompleks i fylkesnemnda, medfører ikke i seg selv inhabilitet.

§ 14-5 Hovedprinsippene for saksbehandlingen i fylkesnemnda

Saksbehandlingen skal være rettferdig, forsvarlig, rask, effektiv og tillitsskapende. Fylkesnemnda skal sørge for at partene i saken

- a) får argumentere for sin sak og føre bevis, normalt ved muntlige forklaringer direkte for nemnda
- b) får mulighet til å imøtegå motpartens argumentasjon og bevis
- c) behandles likeverdig og får nødvendig veiledning.

Fylkesnemnda skal sørge for at bevisførselen gir et forsvarlig avgjørelsесgrunnlag, og skal foreta en selvstendig og reell vurdering av sakens bevis. Fylkesnemndas vedtak og andre viktige avgjørelser skal begrunnes.

Nemndlederen har ansvaret for at saker behandles i samsvar med første og annet ledd. Nemndlederen skal planlegge og lede saksforberedelser, forhandlingsmøter og rådslagningsmøter blant nemndas medlemmer. Nemndlederen skal påse at saksbehandlingen er tilpasset sakens art, omfang og vanskelighetsgrad.

§ 14-6 Partenes rett til dokumentinnsyn

Partene har rett til innsyn i sakens dokumenter og kan kreve kopi av dem. Se likevel § 7-4 om søskens innsynsrett.

Begrensningene i partenes rett til å se saksdokumenter som er fastsatt i forvaltningsloven § 19 første ledd bokstav d og annet ledd, gjelder ikke for disse dokumentene.

Partene har ikke rett til innsyn i opplysninger om identiteten til anonyme vitner eller andre opplysninger som kan bidra til å avsløre barnets adresse i tilfeller der barnet bor på sperret adresse.

§ 14-7 Advokater for partene

Den offentlige parten skal som regel være representert av en advokat.

Fylkesnemnda skal oppnevne advokat for de private partene. Advokaten skal straks gjøres kjent med kommunens begjæring om tiltak med vedlagte dokumenter og gis en frist for tilsvare etter § 14-10.

Departementet kan gi forskrift om utvalg av en bestemt gruppe advokater som kan oppnevnes for private parter.

§ 14-8 Innledning av sak for fylkesnemnda

En sak for fylkesnemnda innledes ved at kommunen sender en begjæring om tiltak til fylkesnemnda.

En klagesak etter § 5-5 skal forberedes av kommunen etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 33 første til fjerde ledd.

Når en sak gjelder krav fra den private parten om endringer i et tidligere vedtak, skal kommunen forberede og sende saken til fylkesnemnda snarest mulig, og senest innen tre måneder etter at kommunen mottok kravet. I særlige tilfeller kan fristen være seks måneder.

Dersom fylkesmannen blir kjent med forhold som tilsier at det bør iverksettes tiltak som krever vedtak i fylkesnemnda, kan fylkesmannen sende begjæring som nevnt i første ledd.

§ 14-9 Begjæring om tiltak

Kommunen sender begjæring om tiltak til fylkesnemnda. Begjæringen skal inneholde

- a) navn på nemnda
- b) navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- c) en kort beskrivelse av hvilke tiltak kommunen krever
- d) en redegjørelse for foreldrenes rettslige og faktiske tilknytning til barnet og en begrunnelse for forslaget om hvem som er sakens parter
- e) kommunens fremstilling av saken
- f) en oversikt over de bevisene kommunen vil føre, blant annet oversikt over vitner og sakkyndige, med opplysninger om hva vitneforklaringene og de sakkyndiges forklaring gjelder
- g) forslag til vedtak med en kort oppsummerende redegjørelse for omstendighetene som begrunner forslaget, og med henvisning til de rettsreglene som gjøres gjeldende
- h) informasjon om hvorvidt barnet ønsker partsrettigheter etter § 12-3 annet ledd, og kommunens vurdering av om barnet bør innvilges partsrettigheter
- i) informasjon om hvordan barnet ønsker å medvirke.

Begjæringen skal gi grunnlag for en forsvarlig behandling av saken. Begjæringen skal være utformet slik at de private partene kan ta stilling til kommunens krav om tiltak og forberede saken. Kommunens argumentasjon skal ikke gå lenger enn nødvendig. I begjæringen skal kommunen redegjøre for forhold som kan ha betydning for nemndlederens vurdering av den videre saksbehandlingen, nemndas sammensetning og avgjørelsесform.

Dersom en begjæring ikke oppfyller vilkårene i første og annet ledd, skal nemndlederen gi pålegg om retting av begjæringen og sette en kort frist for rettingen. Nemndlederen kan avvise saken dersom begjæringen ikke rettes innen fristen.

§ 14-10 *Tilsvar fra private parter*

Fylkesnemnda skal straks varsle private parter om kommunens begjæring om tiltak, og nemnda skal sette en kort frist for tilsvar, normalt ti dager. Tilsvaret skal inneholde

- a) en redegjørelse for partenes syn på begjæringen og kommunens fremstilling av saken
- b) en oversikt over de bevisene de private partene vil føre, blant annet oversikt over vitner og sakkyndige, med opplysninger om hva vitneforklaringene og de sakkyndiges forklaring gjelder
- c) en redegjørelse for forhold som kan ha betydning for nemndlederens vurdering av den videre saksbehandlingen, nemndas sammensetning og avgjørelsесform.

§ 14-11 *Saksforberedelsen i fylkesnemnda*

Gjennom saksforberedelsen skal rammene for saken i nemnda fastsettes i overensstemmelse med hovedprinsippene for saksbehandlingen etter § 14-5.

Nemndlederen skal vurdere og om nødvendig ta avgjørelser om den videre behandlingen av begjæringen, blant annet om

- a) nemndas sammensetning
- b) behovet for forhandlingsmøte, saksforberedende møte eller andre møter
- c) tema, tid og sted for møter
- d) behovet for ytterligere bevisførsel, herunder sakkyndige utredninger

- e) bevisførselens form
- f) hvordan barnet skal uttale seg eller på annen måte medvirke, jf. § 14-13

Dersom de faktiske forholdene i en sak er uoversiktlige, kan nemndlederen pålegge kommunen å gi en kortfattet, systematisert redegjørelse for de faktiske forhold eller deler av dem. Nemndlederen skal gi de private partene en frist til å gi et svar, der de oppgir hvilke deler av redegjørelsen de aksepterer, og hvilke deler de ikke aksepterer. Dersom de private partene ikke aksepterer redegjørelsen, kan nemndlederen anmode dem om kort å redegjøre for sitt syn. Nemndlederen kan oppfordre partene til å samarbeide om redegjørelsen.

Nemndlederen kan kreve at partene gir en kort avsluttende redegjørelse for forslag til vedtak, de omstendighetene som begrunner forslaget, de rettsreglene som gjøres gjeldende, og de bevisene partene vil føre.

Saker som gjelder de private partenes felles barn, kan behandles samlet uten at lovbestemt taushetsplikt er til hinder for det.

§ 14-12 Avgjørelser under saksforberedelsen

Det er nemndlederen som tar avgjørelser om saksbehandlingen under saksforberedelsen. Dersom nemndlederen ikke har mulighet til å ta en avgjørelse raskt, kan en annen nemndleder ta avgjørelsen.

Avgjørelser som nevnt i første ledd kan omgjøres dersom det er nødvendig for å sikre en forsvarlig saksbehandling. Avgjørelser som er tatt under saksforberedelsen, er ikke bindende under forhandlingsmøtet.

Nemndlederen kan avvise eller heve en sak under saksforberedelsen.

§ 14-13 Barns medvirkning i saker for fylkesnemnda

Fylkesnemnda må foreta en konkret vurdering i den enkelte sak om hvordan barnet skal medvirke under fylkesnemndas behandling av saken. Barnet kan uttale seg direkte til fylkesnemnda, eller fylkesnemnda kan oppnevne en talsperson for barnet eller oppnevne en sakkyndig til å snakke med barnet.

Departementet kan gi forskrift om barns medvirkning i saker for fylkesnemnda.

§ 14-14 Innkalling av partene til forhandlingsmøte

Fylkesnemnda skal innkalte partene til forhandlingsmøte. Parter som har en advokat som prosessfullmektig, innkalles via advokaten. Parter som ikke har advokat, innkalles direkte. Om nødvendig kan partene innkalles ved forkynning i samsvar med § 14-23. Fylkesnemnda kan unnlate å forkynne innkallingen, jf. forvaltningsloven § 16 tredje ledd.

Saken kan behandles selv om en privat part uteblir, så lenge parten er innkalt etter reglene i første ledd.

§ 14-15 Forhandlingsmøte eller skriftlig behandling

Saker for fylkesnemnda skal behandles så hurtig som hensynet til en forsvarlig saksbehandling gjør mulig.

Nemndlederen kan treffen vedtak etter skriftlig behandling uten å ha gjennomført forhandlingsmøte dersom det er forsvarlig, og partene i saken samtykker til det.

Nemndlederen kan treffe vedtak etter skriftlig behandling uten å ha gjennomført forhandlingsmøte dersom saken gjelder krav om endring av tidligere vedtak eller dom eller pålegg om hjelpetiltak etter § 3-4, og nemndlederen finner det ubetenkelig. Vurderingen skal omfatte blant annet sakens tema, vanskelighetsgrad og behovet for fagkyndighet.

Når vilkårene i andre eller tredje ledd er oppfylt, kan det treffes vedtak på grunnlag av en kombinasjon av forhandlingsmøte og skriftlig behandling.

Nemndlederen styrer forhandlingsmøtet og påser at det gjennomføres innenfor de rammene som er fastsatt. For øvrig gjelder tvisteloven § 9-15 tilsvarende så langt den passer.

§ 14-16 *Møter for lukkede dører*

Fylkesnemndas møter holdes for lukkede dører.

Nemnda kan likevel beslutte at møtet skal holdes helt eller delvis for åpne dører, når partene begjører det eller samtykker til det, og nemnda finner det ubetenkelig.

Dersom partene samtykker, og nemnda finner det ubetenkelig, kan nemnda beslutte at personer som har tilknytning til en av partene, kan være til stede under forhandlingene. Det samme gjelder for personer som ønsker å være til stede i opplæringsøyemed. Nemnda kan på samme vilkår gi personer adgang til å være til stede under forhandlingene og ved nemndas rådslagningsmøte når det skjer i forskningsøyemed.

Personer som får være til stede etter denne bestemmelsen, har taushetsplikt og referatforbud hvis ikke nemnda beslutter noe annet.

§ 14-17 *Bevisføring*

For fylkesnemnda gjelder følgende regler i tvisteloven om bevisføring tilsvarende så langt de passer:

- a) kapittel 21 om alminnelige regler om bevis, unntatt § 21-4
- b) kapittel 22 om bevisforbud og bevisfritak
- c) kapittel 24 om vitnebevis
- d) kapittel 25 om sakkyndigbevis
- e) kapittel 26 om realbevis
- f) kapittel 27 om bevisopptak i rettsak.

Fylkesnemnda kan legge sakkyndigbevis til grunn bare dersom de har vært vurdert av barnesakkyndig kommisjon, jf. § 12-7. Dette gjelder likevel ikke ved behandling av akuttvedtak.

§ 14-18 *Fylkesnemndas avgjørelsесgrunnlag*

Avgjørelser etter et forhandlingsmøte tas på grunnlag av behandlingen av saken i møtet. Nemndlederen kan beslutte at skriftlige redegjørelser om faktiske forhold etter § 14-11 tredje ledd skal inngå i avgjørelsесgrunnlaget.

Dersom saken avgjøres uten forhandlingsmøte, er avgjørelsесgrunnlaget sakens dokumenter og eventuell bevisførsel i saksforberedende møte.

Dersom saken avgjøres på grunnlag av en kombinasjon av forhandlingsmøte og skriftlig behandling, er avgjørelsесgrunnlaget behandlingen i forhandlingsmøtet og sakens dokumenter.

Når nemnda behandler klager på akuttvedtak og vedtak om midlertidig flytteforbud, gjelder § 14-22 tredje ledd.

§ 14-19 *Fylkesnemndas vedtak*

Fylkesnemnda skal treffe vedtak i saken snarest mulig og senest to uker etter at forhandlingsmøtet ble avsluttet. Dersom fristen ikke overholdes, skal årsaken oppgis i vedtaket.

For rådslagningsmøte og avstemning gjelder tvisteloven § 19-3 tilsvarende så langt den passer.

Et vedtak skal begrunnes som en dom. Tvisteloven § 19-6 gjelder tilsvarende så langt den passer. Det skal fremgå av vedtaket hva som er barnets mening, og hvilken vekt barnets mening er tillagt. Hvordan barnets beste er vurdert, skal også fremgå av vedtaket.

Ved forkynning av vedtaket skal nemnda gjøre partene oppmerksom på at de kan kreve rettslig prøving, jf. § 14-24.

Nemndas vedtak blir bindende når det er underskrevet av alle nemndas medlemmer. Nemndlederen underskriver til slutt.

§ 14-20 *Retting av feil i fylkesnemndas vedtak*

For retting av feil i fylkesnemndas vedtak gjelder tvisteloven § 19-8 tilsvarende så langt den passer. Nemnda plikter å behandle en begjæring om retting av feil i vedtak når begjæringen fremsettes innen fristen for å kreve rettslig prøving.

Dersom nemnda ved en feil eller forglemmelse ikke har truffet vedtak om krav som har vært fremsatt av partene under saken, kan nemnda treffe tilleggsvedtak. Tvisteloven § 19-9 gjelder tilsvarende så langt den passer.

§ 14-21 *Vurdering av akuttvedtak og vedtak om flytteforbud*

Akuttvedtak etter §§ 4-2, 4-4 og 4-5 og vedtak om midlertidig flytteforbud etter § 4-3 skal straks etter iverksettingen sendes til fylkesnemnda. Nemndlederen vurderer om vedtaket skal godkjennes. Nemndlederen skal avgjøre saken snarest, og om mulig innen 48 timer etter at fylkesnemnda har mottatt den.

Nemndlederen kan innhente ytterligere opplysninger når det er nødvendig for å ta stilling til godkjenningsspørsmålet.

Nemndlederen skal gi en kort begrunnelse for avgjørelsen.

§ 14-22 *Klage på akuttvedtak og vedtak om flytteforbud*

De private partene kan påklage akuttvedtak etter § 4-2 første og annet ledd, § 4-4, § 4-5 og vedtak om midlertidig flytteforbud etter § 4-3. Klagen fremsettes direkte for fylkesnemnda.

Klagen behandles av nemndlederen alene. I særlige tilfeller kan nemnda settes som en ordinær fylkesnemnd, jf. § 14-3.

Det skal holdes et møte der partene får mulighet til å redegjøre for sitt syn og til å føre de bevisene som nemndlederen tillater.

Vedtak i klagesaken skal treffes innen én uke etter at fylkesnemnda mottok saken. Dersom klagen er behandlet av en ordinær fylkesnemnd, er fristen for å treffe vedtak to uker etter at fylkesnemnda mottok saken.

§ 14-23 Forkynning av fylkesnemndas vedtak

Fylkesnemndas vedtak forkynnes ved oversendelse, jf. domstolloven § 163 a.

Nemnda kan beslutte at et vedtak skal forkynnes ved stevnevitet etter reglene i domstolloven dersom den finner det nødvendig.

Domstollovens regler om gjennomføring av forkynning gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 14-24 Rettslig prøving av fylkesnemndas vedtak

De private partene eller kommunen kan bringe nemndas vedtak inn for tingretten for rettslig prøving etter reglene i tvisteloven kapittel 36. For barns adgang til å kreve rettslig prøving gjelder § 12-3.

Fristen for å reise søksmål om rettslig prøving er én måned fra den dagen da den som har rett til å reise søksmål, fikk melding om vedtaket. Retten kan gi tillatelse til å reise søksmål selv om søksmålsfristen ikke er overholdt.

Retten kan legge sakkyndigbevis til grunn bare dersom de har vært vurdert av barnesakkyndig kommisjon, jf. § 12-7. Dette gjelder likevel ikke ved rettslig prøving av akuttvedtak.

§ 14-25 Samtaleprosess

Nemndlederen kan tilby partene å igangsette en samtaleprosess som alternativ til ordinær behandling, dersom saken er egnet for det. Formålet er å gi partene mulighet til å bli enige om frivillige løsninger til barnets beste, som hel eller delvis løsning på saken. Partene må samtykke til samtaleprosess. Private parter skal representeres av advokat.

Nemndlederen har et særskilt ansvar for å se til at hensynet til barnets beste og de private partenes retssikkerhet blir ivaretatt. Nemndlederen kan når som helst avbryte samtaleprosessen og henvise saken til ordinær behandling.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av samtaleprosess, herunder om unntak fra fristkravene i kapittel 14.

Kapittel 15 Kommunens og barnevernstjenestens ansvar og oppgaver

§ 15-1 Kommunens ansvar for å forebygge omsorgssvikt

Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler alferdsproblemer. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.

Kommunestyret skal selv vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

§ 15-2 Kommunens overordnede ansvar for barnevernstjenesten

Kommunen har ansvar for å utføre de oppgavene i denne loven som ikke er lagt til et statlig organ.

Kommunen har ansvaret for nødvendig opplæring av barnevernstjenestens personale. Personalet er forpliktet til å delta i den opplæringen som blir bestemt, og som anses nødvendig for å holde deres kvalifikasjoner ved like. Kongen kan gi forskrift om opplæring.

Kommunen skal ha internkontroll for å sikre at kommunen utfører oppgavene sine i samsvar med krav fastsatt i lov eller i medhold av lov. Kommunen må kunne gjøre rede for hvordan den oppfyller kravet til internkontroll. Departementet kan gi forskrift om internkontroll.

§ 15-3 Barnevernstjenestens organisering og oppgaver

I hver kommune skal det være en barnevernstjeneste som utfører oppgaver etter denne loven. Barnevernstjenesten skal ha en leder.

Barnevernstjenesten skal blant annet

- a) gjennomgå og vurdere bekymringsmeldinger
- b) treffe vedtak om hjelpe tiltak
- c) forberede saker for behandling i fylkesnemnda
- d) iverksette og følge opp tiltak.

Barnevernstjenesten skal være tilgjengelig til enhver tid.

Barnevernstjenesten skal rapportere til kommunestyret selv minst én gang i året om tilstanden i barnevernstjenesten og om kommunens oppfyllelse av plikter i eller i medhold av loven.

§ 15-4 Barnevernstjenestens saklige ansvarsområde

Barnevernstjenesten har ansvar for å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon eller atferd.

§ 15-5 Barnevernstjenestens stedlige ansvarsområde

Barnevernstjenesten i den kommunen der et barn oppholder seg, har ansvaret for å yte tjenester og iverksette tiltak etter denne loven.

Barnevernstjenesten i den kommunen der et barn sist var registrert bosatt, har ansvaret for å yte tjenester og iverksette tiltak etter denne loven når barnet oppholder seg i en annen stat, jf. § 1-2.

Barnevernstjenesten kan inngå avtale om at ansvaret for en barnevernssak overføres til barnevernstjenesten i en annen kommune som barnet har tilknytning til.

Dersom det oppstår tvist mellom kommuner om hvilken kommune som har ansvaret for saken, kan kommunene kreve at fylkesmannen avgjør tvisten. Departementet kan gi forskrift om hvordan tvisten skal behandles.

§ 15-6 Barnevernstjenestens plikt til å samarbeide med andre instanser

Barnevernstjenesten skal samarbeide med andre offentlige instanser når det kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt etter denne loven. Barnevernstjenesten bør også samarbeide med frivillige organisasjoner som arbeider med barn og unge.

Barnevernstjenesten skal utarbeide en individuell plan for et barn som har behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester, dersom det er nødvendig for å skape et helhetlig tilbud for barnet, og det foreligger samtykke. Barnevernstjenesten skal samarbeide

om planen med andre instanser som barnet mottar tiltak fra. Departementet kan gi forskrift om planens målgrupper og innhold.

§ 15-7 Barnevernstjenestens plikt til å kontakte politiet når barn flyttes til sperret adresse

Barnevernstjenesten skal så snart som mulig kontakte politiet når det er truffet vedtak om at et barn flyttes til sperret adresse i samsvar med § 6-4 eller § 7-2.

§ 15-8 Barnevernstjenestens ansvar for oppfølging av barn i fengsel

Når barnevernstjenesten har fått melding om fengslingsmøte etter straffeprosessloven § 183 tredje ledd, skal den være til stede i hvert fengslingsmøte, hvis ikke retten kommer til at det åpenbart er unødvendig at barnevernstjenesten deltar i flere møter enn det første.

Barnevernstjenesten skal uttale seg om behovet for tiltak etter kapittel 3, 5 og 6 og gi informasjon om det arbeidet som pågår med å iverksette tiltak. Reglene i straffeprosessloven § 118 gjelder tilsvarende.

Når et barn under 18 år sitter i varetekts eller gjennomfører fengselsstraff, skal barnevernstjenesten holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og barnet. Barnevernstjenesten skal delta i planlegging og tilrettelegging av tiltak etter endt varetekts eller straffegjennomføring. Barnevernstjenestens oppfølging av et barn under opphold i fengsel skal regnes som et tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, jf. § 3-6 første ledd.

§ 15-9 Barnevernstjenestens ansvar for å reise sak

Barnevernstjenesten i kommunen der barnet oppholder seg, har ansvaret for å reise sak for fylkesnemnda etter §§ 3-7, 3-8, 5-1, 6-2 og 6-4. Når det er truffet vedtak etter kapittel 4 om akutttiltak, har barnevernstjenesten i den kommunen der barnet oppholdt seg da vedtaket ble truffet, ansvaret for å reise sak etter første punktum. En sak er reist når begjæring om tiltak er sendt til fylkesnemnda.

Den kommunen som har sendt begjæring om tiltak til fylkesnemnda, har ansvaret for saken selv om barnets tilknytning til kommunen endrer seg i tidsrommet fra begjæringen om tiltak er sendt fylkesnemnda, og til vedtaket er truffet. Ansvaret bortfaller dersom den kommunen som har reist saken, ikke får medhold i saken.

Den barnevernstjenesten som har sendt begjæring om tiltak til fylkesnemnda, har ansvaret for saken selv om barnet oppholder seg i en annen stat.

Barnevernstjenesten i den kommunen som har reist saken, har ansvaret for gjennomføring og oppfølging av vedtaket. Barnevernstjenesten har ansvaret for saken selv om barnets tilknytning til kommunen skulle endre seg. Dette gjelder også når det er truffet vedtak etter §§ 3-2 og 6-1.

Barnevernstjenesten kan avtale med barnevernstjenesten i en annen kommune som barnet har tilknytning til, at ansvaret for å reise sak, gjennomføre og følge opp vedtaket overføres til barnevernstjenesten i denne kommunen.

§ 15-10 Kommunens økonomiske ansvar

Den enkelte kommune skal sørge for bevilgninger som er nødvendige for å yte tjenester og sette i verk tiltak som kommunen har ansvaret for etter denne loven.

Den kommunen som er ansvarlig for å yte tjenester eller sette i verk tiltak etter § 15-5 eller § 15-9, dekker utgiftene til tjenestene og tiltakene. Når kommunen benytter seg av barne-, ungdoms- og familieetatens tjenester og tiltak, betaler kommunen egenandel etter § 16-5 tredje ledd.

Kommunen dekker sine egne utgifter til saker i fylkesnemnda. Kommunen dekker i tillegg utgifter til private parters vitner som er nødvendige for å få opplyst saker i fylkesnemnda.

Kommunen dekker sine egne utgifter med saken ved rettslig prøving av fylkesnemndas vedtak.

§ 15-11 Kommunens adgang til å kreve oppfostringsbidrag fra foreldre

Når et barn er plassert utenfor hjemmet som følge av et vedtak etter denne loven, kan kommunen kreve at foreldrene skal betale oppfostringsbidrag fra måneden etter at vedtaket ble iverksatt, og til den måneden da vedtaket opphører. Kommunen kan kreve oppfostringsbidrag fra foreldrene bare dersom det anses som rimelig ut fra foreldrenes økonomiske situasjon.

Krav om bidrag eller endring av fastsatt bidrag etter første ledd skal sendes til bidragsfogden. Bidragsfogd etter denne bestemmelsen er det organet som Arbeids- og velferdsdirektoratet utpeker, og dette organet avgjør kravet og fastsetter beløpet. Den bidragspliktige kan sette fram krav om å få endret fastsatt bidrag eller ettergitt bidragsgjeld. Bidraget kan fastsettes eller endres med virkning fra inntil tre måneder før kravet ble mottatt. Bidrag som er fastsatt etter barneloven faller bort fra det tidspunkt bidrag kan fastsettes etter denne bestemmelsen. Barnevernstenen skal, uten hinder av taushetsplikt, gi bidragsfogden de opplysninger som er nødvendige i den enkelte saken.

Bidragsfogdens vedtak kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organet som Arbeids- og velferdsdirektoratet utpeker.

Bidrag etter denne bestemmelsen innkreves av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav etter bidragsinnkrevingloven. Bidraget skal innbetales til kommunen.

Departementet kan gi forskrift om bidrag etter denne bestemmelsen.

§ 15-12 Kommunens adgang til å kreve egenbetaling fra barn

Når et barn er plassert utenfor hjemmet som følge av et vedtak etter denne loven, kan kommunen kreve at barnet helt eller delvis skal dekke kostnadene med oppfostingen så lenge oppholdet varer.

Egenbetaling som nevnt i første ledd kan bare kreves dersom det anses som rimelig. Det kan ikke kreves dekning i barnets formue eller avkastning av formuen eller i barnets egne, opparbeidede midler.

Fylkesnemnda avgjør kravet dersom det vedtaket som gir grunnlag for oppholdet, hører inn under fylkesnemndas myndighetsområde.

Departementet kan gi forskrift om kommunens adgang til å kreve egenbetaling fra barn.

§ 15-13 Forsøk for å utvikle samarbeidsformer

Kongen kan samtykke til at kommuner setter i gang forsøk for å utvikle samarbeidsformer mellom barnevernstjenesten og aktuelle samarbeidspartnere i statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning.

Kongen kan samtykke til at forsøket kan gjennomføres uten hinder av lovbestemt taushetsplikt etter denne loven og etter spesialisthelsetjenesteloven § 6-1,

helsepersonelloven kapittel 5, forvaltningsloven §§ 13 til 13 f, barnehageloven § 20, helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 og opplæringslova § 15-1.

Kongen kan også samtykke til at det opprettes et felles register på forsøksstedet. Registeret skal angi hvorvidt de enkelte forvaltningsorganene har personopplysninger, og hvor opplysningene eventuelt finnes.

Kommunestyret skal fastsette vedtekter for det enkelte forsøk. Forvaltningsloven § 37 gjelder tilsvarende for utarbeidelse av slike vedtekter.

Vedtekten skal godkjennes av Kongen. I forbindelse med godkjenningen kan Kongen gjøre mindre endringer i vedtekten. Kongen kan gjøre mindre endringer i allerede godkjente vedtekter.

Kongen kan gi forskrift om forsøk etter denne bestemmelsen, herunder om godkjenning og iverksetting av forsøk.

Kapittel 16 Statlig barnevernsmyndighet

§ 16-1 Statlige barnevernsmyndigheters organisatoriske inndeling

De statlige barnevernsmyndighetene består av departementet, barne-, ungdoms- og familieetaten og fylkesmennene. De statlige barnevernsmyndighetene ledes av departementet.

Barne-, ungdoms- og familieetaten er inndelt i sentralt, regionalt og lokalt nivå. Etatens sentrale nivå leder etatens virksomhet.

Barnevernsinstitusjonene er statlig barnevernsmyndighet på lokalt nivå.

§ 16-2 Departementets ansvar og oppgaver

Departementet skal

- a) følge med på at loven og forskriftene og andre bestemmelser som gjelder for tjenester og tiltak etter denne loven, blir anvendt riktig og på en måte som tjener lovens formål
- b) sørge for at erfaringene med loven blir vurdert, og at det blir gjennomført nødvendige endringer i regelverket
- c) gi nødvendige retningslinjer og tilrettelegge for god saksbehandling
- d) sette i gang forskning som kan få betydning for løsningen av oppgaver etter loven
- e) sørge for å utvikle statistikk og analyser om barnevernet
- f) sørge for at det finnes et forsvarlig tilbud for utdanning av personell, og for at de som skal anvende loven får forsvarlig veiledning

Departementet kan kreve at organer som hører inn under loven, uten hinder av taushetsplikt gir opplysninger og meldinger som er nødvendige for at departementet skal kunne utføre sine oppgaver etter første ledd.

§ 16-3 Barne-, ungdoms- og familieetatens ansvar og oppgaver

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal yte tjenester og tilby tiltak etter denne loven til barn og unge som oppholder seg i Norge.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal etter anmodning fra kommunen

- a) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn utenfor hjemmet når det treffes akuttvedtak etter §§ 4-1, 4-2, 4-4 eller 4-5
- b) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn i fosterhjem
- c) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn i barnevernsinstitusjon.

Etaten kan i særlige tilfeller tilby plass i spesialisert fosterhjem.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal videre

- a) rekruttere og gi grunnleggende opplæring til fosterhjem
- b) etablere og drifta barnevernsinstitusjoner etter denne loven som også kan ha tilknyttede spesialisttjenester for omsorg og behandling av barn
- c) godkjenne barnevernsinstitusjoner i samsvar med § 10-11 og sentre for foreldre og barn i samsvar med § 10-16.

Barne-, ungdoms- og familieetaten kan tilby barnevernstjenesten

- a) utredning av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0–6 år dersom det er stor usikkerhet ved om et barn utsettes for alvorlig omsorgssvikt
- b) hjelpetiltak i etterkant av utredning etter bokstav a når det er nødvendig for at barnet skal få forsvarlig hjelp
- c) spesialiserte hjelpetiltak i hjemmet dersom slike tiltak kan forhindre at barn blir plassert utenfor hjemmet.

For å oppfylle plikten til å bistå kommunene etter annet ledd skal barne-, ungdoms- og familieetaten ha et tiltaksapparat som er tilgjengelig og tilstrekkelig differensiert.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal gjennomføre internkontroll for å sikre at oppgavene utføres i samsvar med de kravene som er fastsatt i loven eller i medhold av loven. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens egenart, aktiviteter og risikoforhold. Etaten skal også kunne redegjøre for hvordan kravene oppfylles. Departementet kan gi forskrift om internkontroll.

Departementet kan gi forskrift om barne-, ungdoms- og familieetatens myndighet, oppgaver og organisering på sentralt, regionalt og lokalt nivå.

§ 16-4 Samarbeid med institusjoner som hører inn under andre lover

Når barnevernstjenesten vurderer å plassere barn i institusjoner som hører inn under en annen lov, skal barne-, ungdoms- og familieetaten sørge for at det blir etablert et samarbeid med barnevernstjenesten og disse institusjonene. Kongen kan gi regler om samarbeidsordninger, herunder regler om plikt til å delta i slike ordninger.

§ 16-5 Barne-, ungdoms- og familieetatens økonomiske ansvar og rett til å kreve kommunal egenandel

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal dekke den delen av utgiftene til barnevernsinstitusjoner som overstiger den andelen av utgiftene som kommunen plikter å betale etter tredje ledd. Tilsvarende gjelder utgiftene til fosterhjem etter § 16-3 annet ledd bokstav a og c, utredninger av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0–6 år etter § 16-3 fjerde ledd bokstav a og hjelpetiltak etter § 16-3 fjerde ledd bokstav b og c. Betalingsansvaret

gjelder for tiltak og tjenester som barne-, ungdoms- og familieetatens tilbyr. Departementet kan avgrense varigheten av etatens betalingsansvar for akutttiltak etter § 16-3 annet ledd bokstav a.

Barne-, ungdoms- og familieetatens økonomiske ansvar gjelder for barn under 20 år.

Barne-, ungdoms- og familieetatens kan kreve egenandel av kommunen når kommunen benytter seg av tjenester og tiltak som omfattes av første ledd. Satser for egenbetalingen fastsettes av departementet. Den kommunen som har søkt om tjenester og tiltak for barnet, skal betale egenandelen.

Departementet kan gi forskrift om barne-, ungdoms- og familieetatens betalingsansvar etter første ledd og kommunens egenandel etter tredje ledd, herunder forskrift som fastsetter nærmere rammer for statens betalingsansvar.

§ 16-6 Særbestemmelser for Oslo kommune

Lovens bestemmelser om barne-, ungdoms- og familieetatens oppgaver og myndighet gjelder ikke Oslo kommune. I Oslo kommune skal etatens oppgaver og myndighet ivaretas av kommunen. Kommunens vedtak om godkjenning etter § 10-11 kan påklages til sentralt nivå i barne-, ungdoms- og familieetatens.

Departementet skal gi forskrift om Oslo kommunes plikter, oppgaver og kompetanse og om statlig tilsyn og kontroll.

§16-7 Fylkesmannens ansvar og oppgaver

Fylkesmannen skal

- a) føre tilsyn etter kapittel 17
- b) gi kommunene råd og veiledning
- c) behandle klager på barnevernstjenestens og barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak i samsvar med § 12-8 og barnevernsinstitusjoners vedtak om bruk av tvang i samsvar med § 10-9.

Kapittel 17 Statlig tilsyn

§ 17-1 Statens helsetilsyns oppgaver og ansvar

Statens helsetilsyn har det overordnede faglige tilsynet med barnevernsvirksomheten i de enkelte kommuner og med barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige samt med andre statlige tjenester og tiltak etter denne loven. Statens helsetilsyn skal utøve myndighet i samsvar med det som er bestemt i denne loven med forskrifter.

§ 17-2 Fylkesmannens tilsynsansvar

Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter etter denne loven og forskrifter til loven. Reglene i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner kapittel 10A gjelder for denne tilsynsvirksomheten.

Fylkesmannen skal føre tilsyn med at barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for enslige mindreårige drives i samsvar med denne loven og forskrifter til loven.

Fylkesmannen skal også føre tilsyn med lovligheten av andre statlige tjenester og tiltak etter denne loven. Ansvaret omfatter også tilsyn med private som utfører oppgaver etter denne loven.

Fylkesmannen kan oppnevne tilsynsutvalg til å føre løpende tilsyn med barnevernsinstitusjonene og sentrene. Departementet kan gi forskrift om tilsynsutvalgenes arbeidsområde og sammensetning.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av tilsynet.

§ 17-3 Tilsynsmyndighetenes tilgang til opplysninger

Statens helsetilsyn og fylkesmannen kan kreve at kommunale organer som hører inn under loven, alle barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige gir de opplysninger og meldinger som er nødvendige for at myndighetene skal kunne utøve sine tilsynsoppgaver. Taushetsplikten er ikke til hinder for at slike opplysninger gis til myndighetene. I tillegg til å kreve opplysninger kan myndighetene kreve adgang til stedene.

§ 17-4 Pålegg og sanksjoner

Fylkesmannen kan gi barne-, ungdoms- og familieetaten pålegg om å rette forhold som er i strid med bestemmelser i denne loven. Pålegg kan også gis til private aktører som utfører oppgaver etter denne loven.

Dersom det avdekkes uforsvarlig drift ved en institusjon eller et senter, kan fylkesmannen gi institusjonens eller senterets leder eller eier pålegg om å rette forholdet eller å nedlegge driften.

Den som får varsel om pålegg, skal få en rimelig frist til å rette forhold før fylkesmannen gir pålegg. Fylkesmannens vedtak om pålegg kan påklages til Statens helsetilsyn.

§ 17-5 Mulkt

Dersom en kommune ikke overholder fristen for gjennomgang av meldinger etter § 2-1 og gjennomføring av undersøkelse etter § 2-2, kan fylkesmannen ilegge kommunen mulkt. Departementet kan gi forskrift om adgangen til å ilegge mulkt og om mulktens størrelse.

20.3.2015/263**Familjevårdslag**

Se anmärkningen för upphovsrätt i användningsvillkoren.

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga familjevård under familjeliknande förhållanden utifrån den vårdbehövandes behov.

Målet med familjevården är att ge den som är i familjevård möjlighet till vård under hemliknande förhållanden och till nära människorelationer samt att främja personens grundtrygghet och sociala relationer.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på vård av eller annan omsorg om en person under en del av dygnet eller dygnet runt i familjevårdarens privathem eller i den vårdbehövandes hem.

Om inte annat bestäms gäller det som i denna lag föreskrivs om familjevård även professionell familjevård som ges i professionella familjehem med stöd av tillstånd enligt 7 § i lagen om privat socialservice (922/2011).

3 §

Familjevård

Familjevård är vård av eller annan omsorg om en person under en del av dygnet eller dygnet runt i familjevårdarens privathem eller i den vårdbehövandes hem. Kommunen eller samkommunen ska ingå ett uppdragsavtal med familjevårdaren eller avtal om ordnande av familjevård med en producent av privat familjevård.

4 §

Professionell familjevård

Professionell familjevård är familjevård som ges i professionella familjehem med stöd av tillstånd enligt 7 § i lagen om privat socialservice.

5 §

Förhållandena i familjehem

Ett familjehem ska till sina sanitära och övriga förhållanden vara lämpligt för den vård som ges där. Vid prövning av om ett familjehem är lämpligt ska särskild vikt fastas vid de mänskliga relationerna i familjehemmet samt vid vilka möjligheter familjevårdaren har att i enlighet med vad som är bäst för den som placeras i familjevård beakta och tillgodose behoven hos denna person.

Dessutom ska det utredas om de övriga medlemmarna i familjehemmet godtar den som placeras i familjevård och om personen kan få en jämbördig ställning i förhållande till de övriga medlemmarna i familjehemmet. Ett familjehem ska även i fråga om uppbyggnad, utrymmen och utrustningsnivå lämpa sig för familjevård.

6 §

Familjevårdarens behörighet

Personer som med hänsyn till sin utbildning, sin erfarenhet eller sina personliga egenskaper är lämpliga att ge familjevård kan godkännas som familjevårdare.

Innan ett uppdragsavtal enligt 10 § ingås ska den som har för avsikt att arbeta som familjevårdare genomgå den förberedande utbildning som arbetet kräver. Av särskilda skäl kan personen genomgå förberedande utbildning senast ett år efter placerandet.

Inom professionell familjevård krävs utöver det som föreskrivs i 1 mom. att det finns minst två familjevårdare, varav åtminstone den ena av dem som deltar i vården och fostran har lämplig utbildning för uppgiften och tillräcklig erfarenhet av att arbeta med vård och fostran.

7 §

Antalet personer som vårdas i familjehem

I familjehem får högst fyra personer vårdas samtidigt, inberäknat de barn under skolåldern och andra personer i behov av särskild vård eller omsorg som bor i samma hushåll som vårdaren.

I familjehem får dock samtidigt vårdas högst sex personer, om det på vårdstället bor minst två personer som svarar för vården, fostran eller den övriga omsorgen i familjehemmet. Av de sistnämnda ska åtminstone den ena ha den behörighet som anges i 6 § 1 mom. och den andra den behörighet som anges i 3 mom. (29.6.2016/510)

8 §

Antalet personer som vårdas i professionella familjehem

I professionella familjehem får samtidigt vårdas högst sju personer, om det på vårdstället bor minst två personer som svarar för vården, fostran eller den övriga omsorgen i familjehemmet. Av de sistnämnda ska åtminstone den ena ha den behörighet som anges i 6 § 1 mom. och den andra den behörighet som anges i 3 mom. I det maximala antalet inkluderas barn under skolåldern och andra personer i behov av särskild vård eller omsorg som bor i samma hushåll.

9 §

Avvikelse från antalet personer som vårdas

Om det är fråga om vård av syskon eller medlemmar av samma familj, får det i ett familjehem eller professionellt familjehem samtidigt vårdas fler personer än vad som anges i 7 och 8 §.

Av särskilda skäl kan undantag göras från det maximantalet vårdtagare som enligt 7 och 8 § får vårdas samtidigt. Som särskilda skäl anses främst det fall där det i familjevård samtidigt vårdas endast myndiga personer vars umgänge sinsemellan och arten av deras placering i familjevård i förening med deras funktionsförmåga och vårdbehov gör en avvikelse från maximantalet möjlig.

Antalet personer som vårdas ska dock ställas i relation till antalet familjevårdare, den vård och fostran som personerna behöver samt verksamhetens natur.

10 §

Uppdragsavtal

I det uppdragsavtal som ingås mellan en familjevårdare och kommunen eller samkommunen ska parterna komma överens om

- 1) storleken och utbetalningen av arvodet till familjevårdaren,
- 2) ersättande av kostnaderna för familjevården och inledandet av vården samt om utbetalningen av de dispositionsmedel som kalendermånadsvis betalas till den som är i familjevård,
- 3) ersättning för de särskilda kostnader som följer av individuella behov hos den som är i familjevård,
- 4) vårdens beräknade längd,
- 5) familjevårdarens rätt till ledighet, genomförandet av ledigheten samt betalning av arvode och ersättning för kostnader under ledigheten,
- 6) förberedelse, handledning och utbildning för familjevårdaren och hur dessa ska genomföras,
- 6 a) ordnandet av undersökningar av välmående och hälsa, (29.6.2016/510)
- 7) uppsägning av uppdragsavtalet,
- 8) vid behov om andra omständigheter som gäller familjehemmet och familjevården,
- 9) samarbetet mellan kommunen och familjevårdaren.

Uppdragsavtalet ska ses över på grund av ändringar som gäller vårdens varaktighet eller innehåll samt också annars om det finns skäl till det.

Den som ingått uppdragsavtal enligt denna lag står inte i ett sådant anställningsförhållande som avses i 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) till den kommun eller samkommun som har ingått avtalet.

11 §

Avtal om ordnande av familjevård

I det avtal om familjevård som ingås mellan kommunen eller samkommunen och en producent av privat familjevård ska parterna komma överens om

- 1) den ersättning som betalas för familjevården,
- 2) utbetalningen av de dispositionsmedel som kalendermånadsvis betalas till den som är i familjevård,
- 3) ersättning för de särskilda kostnader som följer av individuella behov hos den som är i familjevård,
- 4) vårdens beräknade längd,
- 5) förberedelse, handledning och utbildning för familjevårdaren och hur dessa ska genomföras,
- 6) uppsägning av avtalet,
- 7) vid behov om andra omständigheter som gäller familjevården.

Avtalet om familjevård ska ses över på grund av ändringar som gäller vårdens varaktighet eller innehåll samt också annars om det finns skäl till det.

12 §

Uppsägning och hävning av uppdragsavtal

Om inte något annat har överenskommits i ett uppdragsavtal, kan avtalet sägas upp så att det upphör att gälla två månader efter uppsägningen.

Om familjehemmet eller den vård som ges där vid tillsynen konstateras vara olämpliga eller bristfälliga, ska den kommun eller samkommun som svarar för ordnandet av vården försöka se till att bristen avhjälps. Om bristen inte avhjälps inom utsatt tid eller inte kan avhjälpas utan oskäligt besvärs eller inom en skälig tid, kan uppdragsavtalet hävas omedelbart.

13 §

Rätt till ledighet

Om inte något annat har överenskommits i uppdragsavtalet, ska kommunen eller samkommunen ordna möjlighet för familjevårdaren till en ledighet vars längd är två dygn för varje kalendermånad under vilken vårdaren med stöd av uppdragsavtalet har arbetat minst 14 dygn som familjevårdare. (29.6.2016/510)

Den kommun eller samkommun som svarar för ordnandet av familjevården ska se till eller vid behov lämna sådant bistånd att den som är i familjevård tillhandahålls ändamålsenlig vård under den tid familjevårdarens ledighet varar.

14 §

Avlösarservice under familjevårdarens ledighet och annan frånvaro

Kommunen eller samkommunen kan ordna den avlösarservice som behövs under familjevårdarens ledighet eller annan tillfällig frånvaro genom att med en person som uppfyller kraven i 6 § ingå ett uppdragsavtal där personen förbindes sig att ge vården i familjevårdarens hem eller i den vårdbehövandes hem. Avlösningen kan ordnas på detta sätt, om familjevårdaren samtycker till det och om arrangemanget kan anses förenligt med den vårdbehövandes bästa.

I det uppdragsavtal som ingås med en avlösare ska parterna

- 1) komma överens om beloppet och utbetalningen av vårdarvoden till avlösaren,
- 2) vid behov komma överens om ersättning för de kostnader som avlösaren orsakas,
- 3) komma överens om uppdragsavtalets giltighetstid,
- 4) vid behov komma överens om andra frågor som gäller den vård som avlösaren ger.

Avlösaren står inte i anställningsförhållande till den kommun eller samkommun som har ingått avtalet. På utbildning och stöd som ordnas för avlösare tillämpas 15 § och på den sociala tryggheten för avlösare tillämpas 20 §.

15 §

Utbildning och stöd

Den kommun eller samkommun som svarar för ordnandet av familjevården ska på det sätt som antecknas i uppdragsavtalet se till att familjevårdaren får den förberedelse, handledning och utbildning som behövs och att den som har för avsikt att arbeta som familjevårdare får förberedande utbildning. För att ordna det stöd som behövs under familjevården ska en ansvarig

arbetstagare utnämns för familjevärdaren för varje vårdbehövande. Familjevärdaren ska ges tillräcklig möjlighet att få stöd och möta den ansvariga arbetstagaren.

15 a § (29.6.2016/510)

Undersökningar av välmående och hälsa

Kommunen ska vid behov, enligt vad som överenskoms i uppdragsavtalet, för familjevärdare ordna undersökningar av välmående och hälsa samt social- och hälsovårdstjänster som stöder deras välmående. För familjevärdare på heltid ska möjlighet till undersökning av välmående och hälsa ordnas minst vartannat år.

16 §

Vårdarvode

Om inte något annat har överenskommits i uppdragsavtalet har familjevärdaren rätt att få arvode för vården (*vårdarvode*). Vårdarvodet är minst 775,00 euro per kalendermånad per person i familjevärd. Vårdarvodets storlek ska fastställas med beaktande av personens vårdtyngd och verksamhetens natur. (29.6.2016/510)

Vårdarvode betalas inte för familjevärdarens egna barn under 18 år. Vårdarvodet kan av särskilda skäl enligt överenskommelse även betalas till ett belopp som understiger minimibeloppet enligt 1 mom.

När vården av och omsorgen om ett barn i stället för genom placering utom hemmet har ordnats hos någon annan än de biologiska föräldrarna genom att vårdnaden vid sidan av eller i stället för dem genom ett beslut anförtros någon annan person på basis av en kartläggning av barnets närlståendenätverk, ska till den som vårdar barnet betalas vårdarvode enligt denna lag, kostnadsersättning enligt 17 § och startersättning enligt 18 §. För den som vårdar barnet ska vid behov även ordnas service och stödåtgärder enligt 10 §. (29.6.2016/510)

Det belopp på vårdarvodet som anges i 1 mom. och som fastställs i uppdragsavtalet ska justeras kalenderårsvis med den lönekoefficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006).

17 §

Ersättning för kostnader

Till familjevärdaren betalas ersättning för de faktiska kostnaderna för vård och underhåll av en person i familjevärd (*kostnadsersättning*), dock minst 410,66 euro per person i familjevärd per kalendermånad, om inte något annat har överenskommits i uppdragsavtalet. Kostnadsersättningens minimibelopp kan även sänkas, om det finns särskilda skäl för det.

Kostnadsersättningen täcker de normala utgifterna för den som är i familjevärd i fråga om mat, boende, fritidssysselsättningar, personliga behov och annat underhåll samt de normala hälsovårdskostnader som inte ersätts med stöd av annan lagstiftning. Dessutom omfattar kostnadsersättningen sådana dispositionsmedel som enligt barnskyddslagen (417/2007) ska ställas till barnets eller den unga personens eget förfogande då han eller hon placeras i familjevärd med stöd av den lagen.

Utöver kostnadsersättningen ersätts familjevärdaren för sådana särskilda kostnader för terapi och hälsovård som beror på de individuella behoven hos den som är i familjevärd samt sådana särskilda studiekostnader för ett barn eller en ung person under 21 år i familjevärd som inte ersätts enligt annan lagstiftning.

Utöver de kostnader som avses i 2–4 mom. kan ersättning betalas för särskilda kostnader för semester och särskilda fritidssysselsättningar eller för utrustning som fritidssysselsättningen kräver och för andra särskilda fortlöpande kostnader eller engångskostnader för den som är i familjevård.

18 §

Startersättning

Till familjevårdaren betalas ersättning för de behövliga kostnaderna för inledandet av vården (*startersättning*) till ett belopp av högst 2 916,43 euro per person i familjevård.

19 §

Indexbindning

Beloppen av de kostnadsersättningar som nämns i 17 och 18 § samt som fastställts i uppdragsavtalet ska justeras kalenderårvis från och med ingången av året i enlighet med den årliga ändringen av levnadskostnadsindex för oktober det föregående året (oktober 1951=100).

20 §

Social trygghet

Bestämmelser om pensionsskyddet för familjevårdare i uppdragsförhållande finns i lagen om kommunala pensioner ([549/2003](#)).

En kommun eller samkommun som ingått ett uppdragsavtal ska för familjevårdaren teckna försäkring enligt 3 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ([459/2015](#)). På familjevårdaren tillämpas vad som i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreskrivs om arbetstagare, och på kommunen eller samkommunen tillämpas vad som i den lagen föreskrivs om arbetsgivare. ([30.12.2015/1645](#))

21 §

Anmälningsskyldighet

Familjevårdaren är skyldig att anmäla förändringar i familjevården till den ansvariga arbetstagaren i den kommun som placerat den vårdbehövande och till den kommun där familjehemmet finns.

22 §

Tillsyn

Den kommun som placerat den vårdbehövande ska se till att placeringen i familjevård genomförs enligt denna lag och att den vårdbehövande under den tid placeringen varar får den service och de stödåtgärder som behövs av den kommun där personen är placerad. Det ansvariga organet för socialvården i både placerarkommunen och i placeringskommunen får inspektera verksamheten på platsen för familjevård enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Lokaler som används för boende av permanent natur får inspekteras bara om det är nödvändigt för att säkerställa klientens ställning och behörig service.

En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan. Inspektören ska ges tillträde till alla lokaler på platsen för familjevård. Protokoll ska föras över inspektionerna. Inspektören har rätt att ta fotografier under inspektionen.

Om familjehemmet eller den vård och fostran som ges där konstateras vara olämpliga eller bristfälliga, ska organet försöka avhjälpa bristen med hjälp av styrning. Om bristen inte har avhjälpts inom utsatt tid ska organet se till att vården av den vårdbehövande ordnas på ett sätt som är förenligt med personens bästa och behov. Vid behov ska de vårdbehövande flyttas till ett annat vårdställe som svarar mot deras behov.

På tillsynen över servicen och på åtgärder för att avhjälpa brister som konstaterats i samband med tillsynen tillämpas i fråga om professionella familjehem och andra producenter av privat familjevård bestämmelserna i 4 kap. i lagen om privat socialservice.

23 §

Ikrafträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.

Trots 7 § får familjevård enligt ett avtal som ingåtts innan lagen träder i kraft efter ikrafträdandet fortsätta så länge som den vårdbehövandes vårdbehov förutsätter.

Genom denna lag upphävs familjevårdarlagen (312/1992) samt i socialvårdslagen (710/1982) 25, 26 och 26 a §, sådana de lyder, 25 och 26 a § i lag 311/1992 och 26 § i lagarna 311/1992, 604/1996 och 923/2011.

I andra fall än de som avses i 2 mom. ska kommunen eller samkommunen vidta åtgärder för att revidera ett avtal om familjevård som har ingåtts innan lagen trätt i kraft så att det motsvarar denna lag senast tre månader efter den dag då lagen träder i kraft.

Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till familjevårdarlagen som upphävts genom denna lag ska denna lag tillämpas i stället för den. (29.6.2016/510)

RP 256/2014, ShUB 48/2014, RSv 313/2014

Ikraftträdelestadganden:

30.12.2015/1645:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

RP 93/2015, ShUB 19/2015, RSv 94/2015

29.6.2016/510:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

Kommunen eller samkommunen ska vidta åtgärder för att se över ett uppdragsavtal som har ingåtts innan lagen trätt i kraft så att det motsvarar denna lag senast sex månader efter denna lags ikrafträdande.

Trots 7 § får familjevård enligt ett avtal som ingåtts innan lagen träder i kraft efter ikrafträdandet fortsätta så länge som den vårdbehövandes vårdbehov förutsätter.

RP 86/2016, ShUB 10/2016, RSv 97/2016

[Finlex](#) › [Lagstiftning](#) › [Uppdaterad lagstiftning](#) › [Vuosi 2015](#) › [20.3.2015/263](#)

Finlex ® är en offentlig och gratis internettjänst för rättsligt material som ags av justitieministeriet. Innehållet i Finlex produceras och upprätthålls av Edita Publishing Ab. Varken justitieministeriet eller Edita svarar för eventuella fel i innehållet i databaserna, för den omedelbara eller medelbara skada som orsakas av att felaktig information används eller för avbrott i användningen av eller andra störningar i Internet.

